

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**DRŽAVA, VERSKA SVOBODA
IN VERSKE SKUPNOSTI**

Alenka Trebušak

Ljubljana, februar 2011

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

DIPLOMSKO DELO

**DRŽAVA, VERSKA SVOBODA IN VERSKE
SKUPNOSTI**

Kandidatka: Alenka Trebušak
Vpisna številka: 04035676
Študijski program: visokošolski študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: mag. Slavko Debelak

Ljubljana, februar 2011

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Podpisana Alenka Trebušak, študentka I. stopnje Visokošolskega strokovnega študijskega programa Uprava, z vpisno številko »04035676«, sem avtorica diplomskega dela z naslovom Država, verska svoboda in verske skupnosti

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatorstvo- kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Ur. List RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je pregledala in lektorirala ga. Marta Klopčič.

Ljubljana, 14. 2. 2011

Podpis avtorice

POVZETEK

Diplomska naloga govori o verski svobodi ter verskih skupnostih. Vera je ena izmed temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Za uresničevanje pravice do veroizpovedi pa je potrebno določiti pravni položaj verskih skupnosti.

Najprej je ta položaj urejal Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti, ki je bil sprejet leta 1976. Od leta 2007 pa način izvrševanja verske svobode ureja Zakon o verski svobodi. V diplomski nalogi je poudarek predvsem na Zakonu o verski svobodi.

Pomembno je tudi ustanavljanje in delovanje verskih skupnosti. Za to je pristojen Urad Republike Slovenije za verske skupnosti. Ima določene naloge in skrbi za registracijo verskih skupnosti. Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti opravlja naloge samostojno in v sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami ter strokovnimi in znanstvenimi institucijami oziroma strokovnjaki za posamezna področja.

V Sloveniji je pri uradu Republike Slovenije za verske skupnosti registriranih 43 verskih skupnosti. Največja verska skupnost je katoliška, takoj za njo je sledi islamska skupnost. Večina drugih verskih skupnosti pa je nepoznanih.

Ključne besede: država, verske skupnosti, verska svoboda, javno delovanje verskih skupnosti

SUMMARY

State, religious freedom and religious communities

The thesis considers religious freedom and religious communities. Religion is one of fundamental human rights and liberties. However, for implementation of right to express religious belief is necessary to determine legal position of religious communities.

Initially this position was regulated by the Law about legal position of religious communities implemented in 1976. From 2007 a way of performing religious freedom is regulated by the Law about religious freedom. The thesis is primarily focused on the latter.

Important is also establishing and functioning of religious communities. Jurisdiction for this is given to the Office of the Government of the Republic of Slovenia for Religious Communities, which has certain tasks and performs registration of religious communities. The Office carries out its tasks autonomously and in cooperation with ministries and governmental services as well as professional and academic institutions and experts for individual fields respectively.

The Office has established the Register of Churches and other Religious Communities, which currently includes 43 registered religious communities. The largest one is the Catholic Church, follows the Islamic Community. Majority of other religious communities are pretty unknown.

Keywords: state, religious communities, religious freedom, public activities of religious communities

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA.....	iii
KAZALO	vi
POVZETEK.....	iv
SUMMARY.....	v
1 UVOD	10
2 ZGODOVINSKI RAZVOJ RAZMERIJ MED DRŽAVO IN RELIGIJO.....	11
3 PRAVNA UREDITEV VERSKE SVOBODE IN VERSKE SKUPNOSTI	12
3.1 ZAKONI	15
3.1.1 Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji	15
3.1.2 Zakon o verski svobodi	15
3.2 SPORAZUMI S POSAMEZNIMI VERSKIMI SKUPNOSTMI	16
3.2.1 Sporazum o pravnem položaju Evangeličanske cerkve v Republiki.....	17
Sloveniji	17
3.2.2 Sporazum s škofovsko konferenco o duhovni oskrbi vojaških oseb v	18
Slovenski vojski.....	18
3.2.3 Sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih	
vprašanjih	18
4 USTANAVLJANJE IN DELOVANJE VERSKIH SKUPNOSTI	20
4.1 POSTOPEK REGISTRACIJE VERSKIH SKUPNOSTI	20
4.2 PREMOŽENJSKO PRAVNI POLOŽAJ VERSKIH SKUPNOSTI.....	22
4.2.2 Financiranje	23
4.2.3 Denacionalizacija.....	24
4.3 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE.....	26
4.3.1 Verska vzgoja v družinskem pravu.....	26
4.3.2 Vrtci, osnovne in srednje šole.....	27
4.3.3 Visoke šole	29
4.3.4 Verski pouk v nekonfesionalnih vrtcih in šolah ter vrtcih in šolah s.....	29
koncesijo	29
4.4 JAVNO DELOVANJE VERSKIH SKUPNOSTI	30
4.4.1 Verski obredi.....	30
4.4.2 Duhovna oskrba v javnih zavodih	31
4.4.3 Mediji	33
4.4.4 Politično delovanje	34
5 REGISTRIRANE CERKVE IN DRUGE VERSKE SKUPNOSTI V SLOVENIJI	35
5.1 PODATKI O REGISTRIRANIH CERKVAH IN DRUGIH VERSKIH SKUPNOSTIH	
.....	35

6	ANALIZA STATISTIČNIH PODATKOV	37
6.1	VERSKA SESTAVA LETA 1991 IN 2002.....	37
6.2	PREBIVALSTVO PO VEROIZPOVEDI IN TIPU NASELJA, LETA 1991 IN 2002	39
6.3	PREBIVALSTVO PO VEROIZPOVEDI PO STATISTIČNIH REGIJAH V SLOVENIJI PO POPISU 2002	41
7	SPREMEMBA ZAKONA O VERSKI SVOBODI	43
7.1	SHEMSKA PRIMERJAVA VELJAVNEGA IN OSNUTKA NOVEGA ZAKONA.....	45
8	ZAKLJUČEK.....	49
	LITERATURA	51
	VIRI	52
	SPLETNE STRANI.....	56

KAZALO PONAŽORITEV

KAZALO TABEL

Tabela 1: Podatki o registriranih cerkvah in drugih verskih skupnosti	35
Tabela 2: Prebivalstvo po veroizpovedi in starosti, popis 1991	37
Tabela 3: Prebivalstvo po veroizpovedi in starosti, popis 2002	38
Tabela 4: Prebivalstvo po veroizpovedi in tipu naselja, Slovenija, popisa 1991 in 2002	39
Tabela 5: Prebivalstvo po veroizpovedi in statističnih regijah	41

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

RS	Republika Slovenija
ZPPVS	Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti
ZVS	Zakon o verski svobodi
ZVSS	Zakon o verskih in svetovnonazorskih skupnostih

1 UVOD

Verska svoboda je ena izmed človekovih pravic, ki je urejena v številnih mednarodnih dokumentih. Najbolj pomembna dokumenta sta Splošna deklaracija o človekovih pravicah in Evropska konvencija o človekovih pravicah.

Prav tako tudi Ustava Republike Slovenije v 7. členu govori o verskih skupnostih in njihovi svobodi. Ustavno sodišče pa je pomen in vsebino načel oblikovalo v svojih določbah. Poleg 7. člena sta za verske skupnosti pomembna tudi 14-ti in 16-ti člen.

Verske skupnosti natančneje ureja zakon o verski svobodi, ki je bil sprejet leta 2007. Do takrat je to področje urejal zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji.

V diplomski nalogi sem predstavila pravno ureditev verske svobode in verske skupnosti. Natančneje sem opisala temeljna načela in člene ustave ter sporazume med Vlado Republike Slovenije in cerkvami ter drugimi verskimi skupnostmi.

V nadaljevanju sem podrobneje predstavila naloge in cilje, ki jih ima urad Vlade Republike za verske skupnosti, njihovo organizacijo ter postopek registracije. Pomemben je tudi premoženjsko pravni položaj verskih skupnosti, kot so lastninska pravica, financiranje, nastopanje v pravnem prometu in davčnopравни položaj in denacionalizacija. Opisala sem še vzgojo in izobraževanje v družini, vrtcih, osnovnih šolah, srednjih šolah, visokih šolah, v nekonfesionalnih vrtcih in šolah ter vrtcih in šolah s koncesijo.

Posvetila sem se tudi javnemu delovanju verskih skupnosti, kamor spadajo verski obredi, duhovna oskrba v javnih zavodih, mediji, politično delovanje. Naštela sem tudi registrirane verske skupnosti v Sloveniji.

Na koncu diplomske naloge sem še analizirala statistične podatke, in sicer iz leta 1991 in 2002. V tabelah, ki sem jih dobila na uradni spletni strani Statističnega Urada RS, sem predstavila prebivalstvo po verski sestavi, prebivalstvo po veroizpovedi in tipu naselja ter veroizpoved po statistični regiji.

Ker je ustavno sodišče razveljavilo nekaj členov zakona o verski svobodi, bo letos prišlo do spremembe tega zakona. Zato sem predstavila teze, ki jih je pripravil urad za verske skupnosti, ter shemsko primerjavo sedanjega zakona in osnutke novega zakona.

2 ZGODOVINSKI RAZVOJ RAZMERIJ MED DRŽAVO IN RELIGIJO

K cepitvi krščanske veroizpovedi je vodila reformacija v prvi polovici 16. stoletja. Leta 1555 je bil sklenjen Augsburgski mir med nemškim cesarjem in stanovi, ki je protestante izenači s katoliki. Tako so druge veroizpovedi ostale brez pravic. Posameznik ni bil naslovnik svobode religije ampak so to bili stanovi. Leta 1648 je bil sklenjen Westfalski mir, ki je priznal reformatorje in posameznikom, ki niso delili vere deželnega gospoda, dal pravico, da se izselijo.

Stoletje kasneje so se države že zavedle, da so prisiljene biti tolerantne in zagotoviti strpnost med posamezniki, če želijo ohraniti mir med njimi. Leta 1794 je splošno deželno pravo Prusije uzakonilo že uveljavljeno prakso toleriranja ne le priznanih veroizpovedi, ampak tudi sekt. Svoboda vere in veroizpovedi je bila zagotovljena vsakomur.

Svoboda religije je odtlej sestavni del katalogov ustavnih pravic in svoboščin. Po drugi svetovni vojni je bila svoboda religije prvič razglašena na mednarodni ravni. 18 člen splošne deklaracije Združenih narodov o človekovih pravicah iz leta 1948 vsakomur zagotavlja pravico do svobode misli, vesti in religije. To je pravica, ki obsega svobodno imeti ali sprejeti religijo po svoji izbiri in svobodo svojo religijo izražati samostojno ali v skupnostmi z drugimi, javno ali zasebno. Mednarodni pakt o državljanskih in političnih pravicah iz leta 1966 in Evropska konvencija o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin iz leta 1950 sta se zgledovala po tej odločbi. Ne zavezujoči, a vseeno pomembni pa so dokumenti Izjava drugega vatikanskega koncila o svobodi religije iz leta 1965, Sklepni dokument dunajskega vrha Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi iz leta 1980 in Deklaracija o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi religije ali prepričanja, ki jo je leta 1981 sprejela Generalna skupščina Združenih narodov.

V poznem srednjem veku je prišlo do cepitve krščanske vere, ki je bila eden izmed mejnikov na poti k jamstvu svobode religije. Bila je tudi povod za spremembo institucionalne ureditve razmerij med državo in religijo.

3 PRAVNA UREDITEV VERSKE SVOBODE IN VERSKE SKUPNOSTI

Verska skupnost je združenje fizičnih oseb, ki se prostovoljno združujejo zaradi enakega verskega prepričanja in izpovedovanja iste vere ter zaradi opravljanja verske dejavnosti. Ta skupni interes opredeljuje specifičnost verske skupnosti v primerjavi z drugimi prostovoljno ustanovljenimi organizacijami. To pomeni svobodno izražanje vere v skupnosti ter svobodno uresničevanje veroizpovedi zaradi opravljanja verskih dejavnosti.

V 7. členu Ustava Republike Slovenije ureja razmerje med državno in verskimi skupnostmi. Je eno izmed temeljnih ustavnih in pravno političnih načel. To načelo je konkretizirano v določbah Ustave ter zakonskih in podzakonskih določbah. Pravni položaj verskih skupnosti temelji na treh načelih:

- na načelu o ločitvi države in verskih skupnosti,
- na načelu enakopravnosti verskih skupnosti in
- na načelu njihovega svobodnega delovanja.

Pomen in vsebino ustavnih načel je v svojih odločbah oblikovalo ustavno sodišče. V odločbi št. U-I-68/98 je navedlo da je država na podlagi splošnega načela o ločitvi države in verske skupnosti zavezana k nevtralnosti, tolerantnosti in nemisijonarskem delovanju.

Zakon o verski svobodi v 4. členu poudarja laičnost države in enakopravnost cerkva in drugih verskih skupnosti. V tem členu je zapisano, da mora biti država ločena od verskih skupnosti. Država mora biti nepristranska do vseh verskih skupnosti ter se ne sme identificirati z nobeno religijo ali versko skupnostjo. Država mora verskih skupnostim zagotoviti enakopraven položaj ter njihovo svobodno delovanje, pri čemer ni pomembno število pripadnikov posamezne vere.

Država jim daje določene pravice, kot so njihovo svobodno delovanje, njihova svobodna notranja organiziranost in podobno, vendar jim pri tem zapoveduje, da delujejo v skladu z Ustavo RS, zakoni in predpisi, ki veljajo na območju Republike Slovenije.

Načelo ločitve države in verskih skupnosti pomeni, da država ni vezana na nobeno veroizpoved, nobeni veri ne daje položaja državne vere. Vse verske skupnosti so samostojne.

Pomembno je tudi, da so verske skupnosti enakopravne. Vse verske skupnosti imajo enake pravice in obveznosti. Do vseh verskih skupnosti mora država izkazovati spoštovanje različnosti. To načelo prepoveduje pravno diskriminacijo in zapoveduje enako urejanje in obravnavanje ter dovoljuje pravno razlikovanje, kjer je to stvarno upravičeno.

Enakopravnost velja tudi med samimi verskimi skupnostmi. Različne verske skupnosti so pred zakonom enake ne glede na to, da se razlikujejo glede na številčnost, organiziranost, ter da imajo vsaka svoj nauk.

Nobena verska skupnost ne sme diskriminirati druge verske skupnosti. Prav tako tega ne sme narediti država.

O svobodi delovanja verskih skupnosti govori zakon o verski svobodi v 9. členu. Svobodno delovanje verskih skupnosti pomeni zlasti svobodo njihovega ustanavljanja, izvajanja verskih obredov in verskih zadev (bogoslужje, molitve, zakramenti, praznovanje verskih praznikov, oznanjevanje vere itd.)

Pomembna pravica je tudi njihovo svobodno delovanje v javnosti. Verskim skupnostim je tako kot drugim skupnostim z Ustavo zagotovljena pravica do zbiranja (42. člen), svobodnega izražanja (39. člen), in izobraževanja (57. člen).

Državljeni lahko v smislu izvrševanja pravic svobodno ustanavljajo verske skupnosti in v njih izvršujejo svoja religiozna prepričanja, vse dokler ne kršijo načel ustavnega reda, zakonov in morale.

Delovanje verskih skupnosti mora biti v skladu z ustavo, zakoni in drugimi predpisi, poleg tega pa je prepovedana zloraba vere, verskih opravil, verskega pouka, verskega tiska, verskih obredov in verske dejavnosti v politične namene. Prepovedano je tudi preprečevati verske zbornice, verski pouk, verske obrede.

Ustava Republike Slovenije poleg 7. člena, ki govori o ločenosti države in verske skupnosti, njihovi enakopravnosti in svobodnem delovanju, ureja razmerje med državo in cerkvijo še v drugih členih.

Členi Ustave Republike Slovenije, ki omenjajo verske skupnosti in vero so naslednji:

- Enakost pred zakonom (14. člen)

To načelo govori, da morajo biti vsi ljudje obravnavani na enak oz. isti način, ne glede na narodnost, raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj, invalidnost ali katerokoli drugo osebno okoliščino.

Enakost pred zakonom je bila osnova pri prvotnih zadevah gibanja za pravice žensk, da morajo biti ženske deležne enakih pravic kot moški, kot je na primer volilna pravica.

Francoska Deklaracija o človekovih pravicah iz leta 1789 govori, da »mora biti zakon enak za vse... in da so vsi ljudje, ki so po svojih kakovostih enaki, enako upravičeni do vseh časti, položajev in zaposlitev, glede na njihove različne sposobnosti, brez kakršnegakoli drugega razlikovanja, kot pa tistega, ki ga ustvarjajo njihove vrline in sposobnosti.«

- Začasna razveljavitev in omejitev pravic (16. člen)

Določene človekove pravice in temeljne svoboščine je dopustno izjemoma razveljaviti ali omejiti v primeru vojne ali kakšnem drugem izrednem stanju, vendar samo v obsegu, kolikor je to nujno potrebno sprejeti ukrepi ne smejo povzročati neenakopravnosti, ki bi temeljila le na rasi, narodni pripadnosti, družbenem stanju ali katerikoli drugi osebni okoliščini.

Verska svoboda spada v posebej varovane ustavne pravice, ki terjajo absolutno spoštovanje njihovega uresničevanja.

3.1 ZAKONI

Leta 1953 je bil v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji sprejet prvi Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti. Prvič so bile priznane verske skupnosti kot pravni subjekti, v cerkvenih poslopih se je dovolil verski pouk, dovolilo se je ustanavljanje verskih šol za vzgojo duhovnikov in izdajanje verskega tiska, država je lahko verskim skupnostim namenila finančno podporo, zlasti za obnovo kulturnih spomenikov v njihovi lasti. Leta 1976 je začel v Socialistični republiki Sloveniji veljati nov zakon o pravnem položaju verskih skupnosti, ki velja do leta 2007, ko je prišel v veljavo Zakon o verski svobodi.

3.1.1 Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji

Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji je bil sprejet leta 1976 in je temeljni predpis, s katerim sta bila urejena verska svoboda in pravni položaj verskih skupnosti v Republiki Sloveniji.

V veljavi je ostal le 20. člen zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. Ta člen pravi, da lahko verske skupnosti same razpolagajo z dodeljenimi gmotnimi sredstvi, ki jim jih daje družbena skupnost. Če pa je podpora dana namensko, lahko organ zahteva poročilo o njeni uporabi. Urad namenja za gmotno podporo simbolična sredstva. V ta namen je bilo leta 2007 izplačanih 37.600 evrov pomoči (Čepar, 2008, str. 25).

3.1.2 Zakon o verski svobodi

Po številnih nasprotovanjih državnega zbora je bil zakon o verski svobodi sprejet marca 2007, v celoti pa se je začel uporabljati junija 2007. Ta zakon je nadomestil Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. V veljavi je ostal le 20. člen tega zakona. Ta člen se nanaša na denarno podporo, ki jo prejmejo verske skupnosti od družbe.

Zakon o verski svobodi naj bi demokratično uredil položaj verskih skupnosti in v skladu z ustavnimi izhodišči ter primerljivo z demokratičnimi evropskimi državami.

Zakon o verski svobodi ureja individualno in kolektivno uresničevanje verske svobode. Ureja pravni položaj cerkva in drugih verskih skupnosti ter postopek njihove registracije, njihove pravice in pogoje.

Urejeno je tudi vprašanje o uresničevanju verske svobode, ki poudarja negativni vidik verske svobode. Nikogar ne moremo prisiliti, da postane oz. preneha biti član verske skupnosti ali da se udeležuje ali ne udeležuje verskih obredov. Urejena je tudi pravica do združevanja, svobodnega delovanja cerkva in drugih verskih skupnosti, pravica do verske vzgoje otrok. Poleg tega so določeni tudi pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da se verski skupnosti prepove delovanje.

Država je s tem zakonom o verski svobodi odgovorila na vsa sporna vprašanja v odnosih z novimi religijami. Določila je, da lahko cerkev ali katero drugo versko skupnost ustanovi vsaj 100 polnoletnih posameznikov poleg tega pa morajo izkazati, da že vsaj 10 let delujejo v Sloveniji. Določeni so tudi podatki, ki jih mora vsebovati zahteva za registracijo ter priloge k zahtevi, kot so npr. seznam s podatki oseb, opis temeljev verovanja, temeljni akt cerkve itd. Za registracijo je pristojen pristojni organ. Pristojen organ vpiše cerkev oz. drugo versko skupnost v register verskih skupnosti Republike Slovenije, če izpolnjuje vse pogoje za registracijo. Ta register je javen. Če cerkev ali druga verska skupnost preneha delovati, pa je predviden izbris iz registra.

Pravice registriranih cerkva in drugih verskih skupnosti zagotavlja ustava, mednarodni pravni akti in zakoni. Te pravice so zagotovljene le tistim cerkvam in verskih skupnostim, ki so registrirane. Država zagotavlja versko duhovno oskrbo v vojski, policiji, v zavodih za prestajanje kazni ter v bolnišnicah in drugih ustanovah. Cerkve in verske skupnosti, ki so registrirane, imajo pravico do svobodne gradnje in uporabe prostorov ter stavb, namenjene v verske namene. Zakon določa tudi, da lahko registrirane verske skupnosti za svoje verske uslužbenke, ki jim je to edini poklic, zaprosijo za pridobitev pravice do plačila prispevkov za socialno varnosti iz državnega proračuna. Za pridobitev teh sredstev je z zakonom določen natančen postopek, natančno pa je določen tudi način financiranja prispevkov za socialno varnost.

3.2 SPORAZUMI S POSAMEZNIMI VERSKIMI SKUPNOSTMI

Do sedaj je bilo sprejetih več sporazumov s cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi. Sporazumi so bili sklenjeni v naslednjem časovnem razporedu:

- Januarja 2000 je Vlada Republike Slovenije z Evangeličansko cerkvijo v Republiki Sloveniji podpisala Sporazum o pravnem položaju Evangeličanske cerkve v Republiki Sloveniji,
- Septembra 2000 je Vlada Republike Slovenije podpisala s Slovensko škofovsko konferenco Sporazum med Slovensko škofovsko konferenco in Vlado Republike Slovenije o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski,
- Novembra 2000 je Vlada Republike Slovenije podpisala z Evangeličansko cerkvijo v Republiki Sloveniji Sporazum med Evangeličansko cerkvijo v Republiki Sloveniji in Vlado Republike Slovenije o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski,
- Decembra 2001 je Vlada Republike Slovenije s Svetim sedežem podpisala Sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih (mednarodna pogodba),
- Marca 2004 je Vlada Republike Slovenije z Binkoštno cerkvijo v Republiki Sloveniji podpisala Sporazum o pravnem položaju Binkoštno cerkve v Republiki Sloveniji,
- Julija 2004 je Vlada Republike Slovenije s Srbsko pravoslavno cerkvijo – Metropolijo Zagrebško-Ljubljansko podpisala Sporazum o pravnem položaju Srbske pravoslavne cerkve,
- Julija 2007 je Vlada Republike Slovenije z Islamsko skupnostjo v Republiki Sloveniji podpisala Sporazum o pravnem položaju Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji,

- Julija 2008 je Vlada Republike Slovenije z Budistično kongregacijo Dharmaling podpisala Sporazum o pravnem položaju Budistične kongregacije Dharmaling. (Urad za verske skupnosti, 14. 1. 2009)

V nadaljevanju bom podrobneje predstavila nekaj sporazumov.

3.2.1 Sporazum o pravnem položaju Evangeličanske cerkve v Republiki Sloveniji

Ta sporazum pravi, da je Evangeličanska cerkev v Republiki Sloveniji pravna oseba zasebnega prava. Pravne osebe zasebnega prava so lahko tudi vse teritorialne in personalne cerkvene institucije, ki jih cerkveno vodstvo v skladu z zakonodajo registrira pri pristojnem organu. Pravne osebe lahko v skladu z zakonodajo kupujejo, posredujejo, izkoriščajo in odtujujejo nepremičnine in premičnine ter pridobivajo ali odtujujejo lastninske pravice. Evangeličanski cerkvi je zagotovljena svoboda bogoslužja in verskega pouka. Vsa izredna verska zbiranja morajo prijaviti pristojnemu državnemu organu. Imajo svobodo pri oblikovanju cerkvenih struktur ter imenovanju njihovih nositeljev. Z drugimi cerkvami, ustanovami, organizacijami in osebami lahko navezujejo in ohranjajo stike tako doma kot po svetu. Evangeličanska cerkev ima pri ustanavljanju javnih glasil enake pravice, pogoje in svobodo kot ostale pravne osebe ter imajo enako možnost dostopa do državnih in drugih sredstev javnega obveščanja. Verniki lahko v skladu z zakonodajo svobodno ustanavljajo združenja z nameni in cilji, ki so povezani z delovanjem Evangeličanske cerkve. Evangeličanska cerkev lahko ustanavlja izobraževalne in vzgojne ustanove, dijaške in študentske domove in druge ustanove. Pristojni državni in cerkveni organi sodelujejo pri ohranjanju in vzdrževanju kulturnih spomenikov in drugih kulturnih dobrin in arhivov.

Evangeličanska cerkev lahko v bolnišnicah, zdraviliščih, zaporih, vojašnicah, kjer je gibanje oseb, ki se v teh ustanovah nahajajo, omejeno ali onemogočeno, opravlja pastoralno delo. Organizacije, ki se ukvarjajo z dobroteljnostjo in družbeno dejavnostjo, so glede olajšav, pomoči in drugih spodbujevalnih ukrepov izenačene z drugimi podobnimi ustanovami v državi.

3.2.2 Sporazum s škofovsko konferenco o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski

Slovenska škofovska konferenca in Vlada Republike Slovenije sta se na osnovi Ustave Republike Slovenije sporazumeli, da se za duhovno oskrbo vojaških oseb katoliške vere do polnopravne ustanove vojaškega vikariata in ustreznega mednarodnega sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem ustanovi služba za duhovno oskrbo vojaških oseb v Slovenski vojski, ki jo vodi vojaški vikar. Poleg vojaškega vikarja lahko duhovno oskrbo opravljajo še namestnik vojaškega vikarja, pomočnik vojaškega vikarja, vojaški kaplani in drugi pastoralni delavci. Slovenska škofovska konferenca imenuje in odpokliče vojaškega vikarja ter namestnika vojaškega vikarja. Vojaški vikar pa imenuje pomočnika vojaškega vikarja, vojaške kaplane in druge pastoralne delavce. Imenovanje in odpoklic se opravi v soglasju z Ministrstvom za obrambo. Ministrstvo za obrambo pastoralne delavce zaposli na ustrezno formacijsko mesto v službi za duhovno oskrbo vojaških oseb v Slovenski vojski. Pri pastoralnem delu se delavci ravnavajo po cerkvenih predpisih, drugače pa so se dolžni ravnati po predpisih in pravilih vojaške službe.

Za svoje delo so odgovorni vojaškemu vikarju, kar se tiče zadev Slovenske vojske pa poveljujočemu častniku. Pastoralnemu delavcu se v primeru kršitve vojaške discipline izreče disciplinski ukrep. Vojaški vikar je odgovoren za pastoralno vojaških oseb in civilnih uslužbencev Ministrstva za obrambo, ki so katoliške vere ter članov njihovih družin, ki živijo v istem gospodinjstvu, tudi če so polnoletni. Vojaški kaplani koordinirajo, izvajajo in so v celoti odgovorni za duhovno oskrbo v posameznih enotah Slovenske vojske. Poleg tega usklajujejo delo pastoralnih delavcev v podrejenih enotah. Na predlog vojaškega vikarja je Ministrstvo za obrambo dolžno poskrbeti za primerne materialne in prostorske pogoje. Obenem določi tudi okvir in oblike delovanja duhovne oskrbe vojaških oseb v Slovenski vojski. V upravnem delu Ministrstva za obrambo se na predlog Slovenske škofovske konference zaposli oseba, ki je odgovorna za koordinacijo dela med Slovensko vojsko in upravnim delom Ministrstva za obrambo na področju delovanja pastoralne dejavnosti.

3.2.3 Sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih

Ta sporazum sta podpisala Republika Slovenija in Sveti sedež, ki sta s tem potrdila načelo, da sta država in Katoliška cerkev, vsaka v svoji ureditvi, samostojni in neodvisni. Zavezujeta se k polnemu spoštovanju tega načela v svojih medsebojnih odnosih in sodelovanju pri napredku človekove osebe in skupnega dobrega. Katoliška cerkev deluje svobodno po kanonskem pravu in v skladu z pravnim redom Republike Slovenije. Pravni red zagotavlja svobodo delovanja, bogočastja in kateheze.

Za vzpostavitev, spremembo in ukinitvev cerkvenih struktur, zlasti cerkvenih območij, samostanov, župnij ter ustanov posvečenega in družb apostolskega življenja je pristojna cerkvena oblast.

Katoliška cerkev ter njene fizične in pravne osebe lahko svobodno vzpostavljajo in ohranjajo stike s Svetim sedežem in med seboj. Lahko tudi sodelujejo s škofovskimi konferencami, drugimi ustanovami ter organizacijami tako doma kot po svetu. V skladu z zakonodajo lahko pravne osebe ustanavljajo združenja. Prav tako lahko ustanavljajo tudi fundacije. Pravne osebe pridobivajo, posredujejo, uživajo in odtujujejo premičnine in nepremičnine ter pridobivajo lastninske in druge stvarne pravice ali se jim odpovejo. V skladu s kanonskim pravom in zakonodajo ustanavljajo in upravljajo šole vseh vrst in stopenj, dijaške in študentske domove ter druge izobraževalne in vzgojne ustanove. Pri ohranjanju in vzdrževanju kulturnih spomenikov ter drugih kulturnih dobrin in arhivov, ki so v cerkveni lasti, sodelujejo pristojni državni organi, pristojni lokalni organi in pristojna cerkvena oblast. Katoliška cerkev ima pravico do pastoralnega delovanja v bolnišnicah, domovih za ostarele, zaporih in drugih ustanovah.

4 USTANAVLJANJE IN DELOVANJE VERSKIH SKUPNOSTI

Za ustanavljanje in delovanje verskih skupnosti je pristojen Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti. Je strokovna služba vlade Republike Slovenije. Naloge opravlja samostojno in v sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami. Ima kar nekaj nalog in ciljev. Spremljati mora položaj cerkva in drugih verskih skupnosti, jim dajati strokovno pomoč ter jih obveščati o predpisih, drugih aktih in ukrepih, ki obravnavajo njihovo delovanje. Ureja in vodi postopek za registracijo cerkva in drugih verskih skupnosti. Poleg tega spremlja izvajanje predpisov, drugih aktov in ukrepov, ki zadevajo delovanje cerkva in drugih verskih skupnosti, ter hkrati tudi sodeluje pri pripravi predpisov, drugih aktov in ukrepov s področja delovanja cerkva in drugih verskih skupnosti, ki jih pripravljajo ministrstva oziroma drugi državni organi. Urad za verske skupnosti si v okviru svojega delovnega področja prizadeva za uresničevanje načela enakega obravnavanja. Opravlja pa tudi druge naloge, ki so določene z zakoni ali podzakonskimi akti.

Poleg naštetih nalog pa ima Urad Vlade Republike Slovenije tudi cilj in sicer uvedba in izvajanje nove zakonodaje, predvsem Zakona o verski svobodi.

Za organizacijo, strokovno in drugo pomoč pri delovanju vlade in usklajevanju dela ministrstev lahko vlada ustanavlja vladne službe. Predsednik vlade lahko za te naloge pooblasti tudi resorno ministrstvo. Vladno službo vodi minister brez resorja, državni sekretar ali direktorica oziroma direktor. Direktor vladne službe je odgovoren predsedniku vlade, ministru ali generalni sekretarki oziroma generalnemu sekretarju vlade.

Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti opravlja naloge samostojno in v sodelovanju z ministrstvi in vladnimi službami ter strokovnimi in znanstvenimi institucijami oziroma strokovnjaki za posamezna področja. Urad vodi direktor. Direktor določi notranjo organizacijo in sistematizacijo delovnih mest v uradu. Na uradu ni organizacijskih enot (Urad za verske skupnosti, 14 .1. 2009).

4.1 POSTOPEK REGISTRACIJE VERSKIH SKUPNOSTI

Postopek registracije cerkve in drugih verskih skupnosti ter njihove pogoje ureja Zakon o verski svobodi.

Versko skupnost lahko registrira vsaj 100 državljanov ali prebivalcev, ki imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. V Republiki Sloveniji morajo delovati najmanj zadnjih 10 let.

Vloga za registracijo mora biti podana v pisni obliki, vsebovati mora ime cerkve ali druge verske skupnosti, sedež in naslov sedeža cerkve ali druge verske skupnosti ter imeti mora odtisnjen žig z imenom cerkve ali druge verske skupnosti, ki ga bo uporabljala v pravnem prometu. Poleg tega morajo predložiti tudi seznam oseb, ki so člani verske skupnosti ter imena zastopnikov cerkve ali verske skupnosti, ki mora biti overjen z njihovimi podpisi.

Predložiti morajo tudi dokazila o prisotnosti cerkve v Republiki Sloveniji v obdobju zadnjih desetih letih, akt o ustanovitvi cerkve ter temeljni akt o ustanovitvi, ki mora določati ime in sedež cerkve, pravice in obveznosti članov, notranjo in teritorialno organiziranost cerkve ali druge verske skupnosti ter naziv notranjih organizacijskih struktur, zastopanje cerkve ali druge verske skupnosti in njenih sestavnih delov, morebitni način imenovanja ali izvolitve in odpoklica svojih duhovnikov, redovnic in redovnikov oziroma drugih verskih uslužbencev in drugega verskega osebja, financiranje cerkve ali drugih verskih skupnosti ter njenih sestavnih delov, način izvajanja nadzora nad razpolaganjem s premoženjem cerkve ali druge verske skupnosti ter nad finančnim in materialnim poslovanjem cerkve ali druge verske skupnosti, način prenehanja cerkve ali druge verske skupnosti ali njenega sestavnega dela in razpolaganje s premoženjem v tem primeru, način zagotavljanja javnosti dela cerkve oziroma druge verske skupnosti.

Pristojen organ mora o zahtevi za registracijo odločiti v roku 60 dni od prejema. Če verska skupnost izpolnjuje pogoje, se jo vpiše v register verskih skupnosti Republike Slovenije. To je javni register, ki je sestavljen iz temeljnih podatkov o verskih skupnostih (ime, sedež in zastopniki verske skupnosti; datum registracije; zaporedna številka) ter zbirke listin.

Če pristojni organ ugotovi, da vloga ni popolna, vložnika o tem obvesti pisno ter mu določi rok, do kdaj mora vlogo dopolniti. Ta rok ne sme biti krajši od 15 dni in ne daljši od 3 mesecev. Če vloga do roka ni popolna, jo pristojni organ zavrže.

Verska skupnost se izbriše iz registra, če preneha obstajati ali če huje krši ustavni oziroma pravni red Republike Slovenije. O izbrisu odloči urad.

Če pristojni organ ugotovi, da namen in cilj verske skupnosti ali način izvajanja verskega pouka, verskega poslanstva, verskih obredov ali druga dejavnost cerkve oz. druge verske skupnosti temelji na nasilju oziroma uporablja nasilna sredstva, ogroža življenja ali zdravje, spodbuja k narodni, rasni, verski neenakopravnosti ali spodbuja k nasilju in vojni, je ne sme registrirati. Pristojni organ tako zadevo za registracijo zavrne.

4.2 PREMOŽENJSKO PRAVNI POLOŽAJ VERSKIH SKUPNOSTI

Tako kot vsi pravni subjekti v državi imajo tudi verske skupnosti ustavno pravico do zasebne lastnine in dedovanja (33. člen Ustave). Zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija ter način in pogoje dedovanja (67. člen Ustave).

Za verske skupnosti velja glede nastopanja v pravnem prometu in fiskalnih zadev to, kar velja za vse pravne osebe zasebnega prava. V pravnem prometu nastopajo v okviru svoje dejavnosti samostojno, z vsemi pravicami in obveznostmi, v svojem imenu in za svoj račun. Država jim v fiskalnih zadevah priznava določene oprostitve in olajšave.

Registrirane cerkve in verske skupnosti se morajo vpisati v register davčnih zavezancev.

Zakon o davku od dobička pravnih oseb v 6. alineji 6. člena določa, da davka ne plačujejo društva, verske skupnosti, javni in zasebni skladi ter druge organizacije in zavodi, ustanovljeni za ekološke, humanitarne, dobrodne in druge nepridobitne namene, razen za pridobitno dejavnost. Če se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, npr. izdajanje knjig, so verske skupnosti zavezane k plačevanju davka od dobička pravnih oseb.

Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb ureja sistem in določa obveznost plačevanja davka od dohodkov pravnih oseb. Po tem zakonu so obdavčeni:

- dobiček rezidenta in nerezidenta, ki ga dosega z opravljanjem dejavnosti, ter
- dohodki rezidenta in nerezidenta, za katere je določena obveznost za izračun in plačilo davčnega odtegljaja. Postopek pobiranja davka od dohodka pravnih oseb podrobneje ureja Zakon o davčnem postopku.

Oprostitev plačevanja davka pa je določena za zavezance, kot so zavod, društvo, ustanova, verska skupnost, politična stranka, zbornica, reprezentativni sindikat, če:

- je v skladu s posebnim zakonom ustanovljen za opravljanje nepridobitne dejavnosti in
- dejansko posluje skladno z namenom ustanovitve in delovanja.

Verske skupnosti so kot nepridobitne dejavnosti oproščene davka na dodano vrednost (DDV) za storitve in promet blaga, ki je neposredno povezan s temi storitvami, če te storitve opravljajo za svoje člane kot povračilo za članarino, določeno v skladu z njihovimi pravili, in če ni verjetno, da takšna oprostitve vodi k izkrivljanju konkurence.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost so verske skupnosti oproščene zlasti davka za bolnišnično in izvenbolnišnično zdravstveno oskrbo ter siceršnjo zdravstveno oskrbo, za socialno varstvene storitve, za varstvo otrok in mladostnikov, za predšolsko vzgojo, šolsko in univerzitetno izobraževanje in usposabljanje, za zagotavljanje svojega osebja, ki deluje z namenom zadovoljevanja duhovnih potreb. Poleg tega so oproščene tudi za storitve, ki jih opravljajo za svoje člane in so namenjene neposredno za opravljanje njihove dejavnosti. Te skupine morajo od svojih članov zahtevati le plačilo njihovega deleža skupnih stroškov. Takšna oprostitve ne sme voditi k izkrivljanju konkurence.

Dobava blaga in storitev pa ni oproščena plačila DDV, če: ni nujna za transakcije, ki do oproščene plačila DDV, oziroma je oproščene dejavnosti mogoče opravljati brez te dobave ali je osnovni namen dobave, da organizacija pridobi dodaten prihodek z opravljanjem transakcij, ki neposredno konkurirajo transakcijam davčnih zavezancev, ki DDV obračunavajo (ZDDV, 42. člen).

Obdavčevanje verskih uslužbencev kot fizičnih oseb poteka po posebnem sistemu, pri čemer se dohodki verskih uslužbencev določajo v skladu z Uredbo o določitvi dohodkov verskih delavcev, ki je napisana na osnovi 38. člena Zakona o dohodnini. Zakon o dohodnini pravi, da je dohodek iz zaposlitve tudi dohodek iz drugega pogodbenega razmerja, ki se šteje tudi dohodek verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo, ki nima vseh elementov delovnega razmerja, v višini, ki ga določi Vlada Republike Slovenije, pri čemer dohodek ne sme biti manjši od zneska, ki zagotavlja socialno varnost v Sloveniji in ne večji od zneska minimalne plače v skladu z zakonom, ki ureja minimalno plačo. Uredba določa, da je verski delavec posameznik, ki vodi religiozne dejavnosti in obrede in za to ne prejema plačila za opravljeno delo. V tretjem členu so verski delavci razporejeni glede na višino dohodkov v tri skupine. V prvi so škofje, ki imajo določene prejemke v višini minimalne plače. V drugi so župniki in duhovniki, ki so po letopisu verskih skupnosti odgovorni za več kot 5000 vernikov in je njihova višina dohodkov enaka 65 odstotkom minimalne plače. V tretji skupini pa so vsi ostali verski delavci in so njihovi dohodki enaki osnovnemu znesku minimalnega dohodka v skladu z zakonom, ki ureja socialno varstvo in ga enkrat letno objavi pristojni minister.

4.2.2 Financiranje

Registrirane cerkve in druge verske skupnosti se financirajo predvsem iz donacij in drugih prispevkov fizičnih in pravnih oseb ter iz svojega in drugega premoženja. Najpomembnejši vir dohodkov predstavljajo prostovoljni prispevki vernikov v obliki daril, dediščin, v obliki denarnih prispevkov za opravljene verske storitve. Od države ali lokalne skupnosti lahko dobijo namenska sredstva za (so)financiranje vzdrževalnih del in obnove objektov, ki predstavljajo nacionalno kulturno dediščino. Posredno obliko financiranja s strani države pa predstavljajo davčne oprostitve. Obdavčeni niso prihodki od premoženja verskih skupnosti, če so porabljeni za financiranje specifičnega verskega, versko-izobraževalnega in dobrodelnega delovanja te verske skupnosti. Financirajo se tudi iz prispevkov mednarodnih verskih organizacij, katerih so članice. 5. člen Zakona o verski svobodi pravi, da registrirana cerkev ali druga verska skupnost sme zbirati prostovoljne prispevke v skladu s svojimi pravili in veljavno zakonodajo. Država lahko gmotno podpira registrirane cerkve in druge verske skupnosti zlasti zaradi njihovega splošno koristnega pomena.

Pod pogoji, ki jih določa Zakon o verski svobodi, lahko registrirane cerkve in druge verske skupnosti za svoje verske uslužbence (duhovnike, redovnike, nekatere laike) zaprosijo za pridobitev pravice do namenske državne finančne pomoči za pokritje prispevkov za socialno varnost. Ta pomoč znaša 21,86% osnove v višini 60% povprečne plače.

Uslužbenec mora za zdravstveno in pokojninsko zavarovanje sam pokriti določen znesek. Za duhovnike je pokojninsko zavarovanje obvezno.

Pri ugotavljanju upravičenosti do državne podpore je v zakonu treba določiti, kakšno je razumno razmerje med številom verskih uslužbencev in številom pripadnikov verske skupnosti. Predlagano razmerje je en verski uslužbenec na 750 izkazanih pripadnikov verske skupnosti, glede na finančne zmožnosti države pa je to število mogoče povečati ali zmanjšati (na npr. 1000 oziroma 500 pripadnikov). Izjema je predvidena le za verske skupnosti, ki lahko dokažejo svoje 70-letno delovanje na območju Slovenije. Te bi prav tako dobile financiranje za enega verskega uslužbenca, četudi ne more izkazati zahtevanega števila pripadnikov.

V praksi bi to pomenilo zlasti, da bi bil financiran en uslužbenec judovske verske skupnosti. Število pripadnikov se lahko dokazuje z verodostojnimi podatkovnimi viri. (Prepeluh, Šturm, 2004, str. 199).

4.2.3 Denacionalizacija

Premoženjski položaj verskih skupnosti se je spremenil z uvedbo denacionalizacije. Leta 1991 je bil sprejet zakon o denacionalizaciji, ki je dal pravno podlago za reševanje lastništva podržavljenega premoženja. Določil je, da se praviloma vrača v naravi, če to ni možno pa kot odškodnina (nadomestno premoženje, vrednostni papirji ali v denarju). Vrne se premoženje (premične in nepremične stvari, podjetja oziroma kapitalski deleži osebnih ali kapitalskih družb), ki je bilo v preteklosti podržavljeno s predpisi o agrarni reformi, nacionalizaciji in o zaplembah ter z drugimi predpisi in načini, ki jih navaja sam zakon. Zakon o denacionalizaciji med upravičenci do vrnitve izrecno navaja tudi cerkve in verske skupnosti, njihove ustanove oziroma rede, ki ob uveljavitvi tega zakona delujejo na območju Republike Slovenije, katerih pravno nasledstvo se presoja po njihovem avtonomnem pravu. Glede vračanja premoženja, vključno s premoženjem cerkva, ki ga je država protipravno ali krivično odvzela, identična načela postavlja tudi Resolucija 1096 Parlamentarne skupščine Sveta Evrope z dne 27. 6. 1996 o ukrepih za razgradnjo dediščine nekdanjih komunističnih totalitarnih sistemov (Čepar, 2000, str. 328).

Ker proces denacionalizacije ni potekal brez zapletov, je Ustavno sodišče večkrat odločalo o ustavnosti določb zakona v zvezi z denacionalizacijo, od katerih dve odločbi deloma posegata tudi na področje verskih skupnosti:

- »Moratorijska odločba«, OdlUS V, 174, št. U-I-107/96, Uradni list RS, št. 1/79, je razveljavila določbo, ki uvaja začasno zadržanje vračanja premoženja za tri leta v tistih primerih, ko se je za enega upravičenca zahtevala vrnitev nad 200 ha kmetijskih zemljišč in gozdov.

Ta odločba se na pravni položaj verskih skupnosti nanaša v obrazložitvi, v kateri ugotavlja, da je predlog za sprejem izpodbitnega zakona najprej predvideval začasno, delno zadržanje vračanja premoženja le cerkvam in drugim verskim skupnostim oziroma rodovom, razen sakralnih objektov do sprejema novega zakona o verskih skupnostih, vendar je bil kasneje razširjen še na vračanje premoženja nekaterim drugim subjektom, zlasti nekdanjim veleposlanikom. Razlogi za takšen moratorij naj bi bili v pridobitvi časa, da se razišče, ali je Cerkev upravičena uveljavljati lastninsko pravico na podlagi aktov Kraljevine Jugoslavije in ali je glede na cerkveno pravo možno šteti organizacije Rimskokatoliške cerkve za domače pravne osebe ter v poskusu ohranitve naravnega bogastva kot javna dobra (poseben splošni interes). Upravno sodišče v tej zadevi meni, da razlogi nimajo stvarno upravičene podlage. Obrazložitev zajema obsežen zgodovinski pregled z navedbo virov, iz katerih izhaja, da je bilo veleposest na Slovenskem pred drugo svetovno vojno po njenem izvoru mogoče razdeliti na fevdalno, cerkveno in kapitalistično, glede pravne osebnosti cerkvenih organizacij pa se sklicuje na svojo odločbo U-I-25/92. Upravo sodišče je poudarilo, da cerkva in verske skupnosti kot denacionalizacijskih upravičencev glede na njihovo vlogo obče koristne ustanove in glede na njihov položaj v slovenskem pravnem redu ne bi bilo dopustno enačiti z veleposesti fevdalnega izvora oziroma z lastninskimi odnosi, ki izvirajo iz historično izkazanih fevdalnih odnosov.

• Na pravni položaj verskih skupnosti v zvezi z denacionalizacijo pa se nanaša tudi »referendumska odločba« Ustavnega sodišča OdlUS VI, 69, št. U-I-121/97-18, Uradni list RS, št. 34/97, v kateri je bilo odločeno, da 1. točka vprašanja, vsebovanega v zahtevi za razpis predhodnega zakonodajnega referenduma o spremembah in dopolnitvah Zakona o denacionalizaciji, ki se glasi: »da se ne vračajo zemlja, gozdovi in druga lastnina fevdalnega izvora«, ni v nasprotju z Ustavo, razen kolikor se nanaša na primere, v katerih so denacionalizacijski upravičenci cerkve in druge verske skupnosti, njihove ustanove ali redovi. V 13. točki obrazložitve se Ustavno sodišče sklicuje na svoje stališče v »moratorijski« odločbi ter dodaja, da poseben položaj verskih ustanov kot denacionalizacijskih upravičencev potrjujejo tudi naslednji argumenti:

- Zakon o denacionalizaciji jim je v 14. členu izrecno priznal pravico do vrnitve premoženja pod pogojem, da so ob njegovi uveljavitvi delovale na območju RS,
- so verske skupnosti domače pravne osebe, ki delujejo v okviru pravne ureditve RS in
- iz tega razloga jih ni mogoče enačiti z zasebnimi lastniki veleposestev fevdalnega izvora- še zlasti, če ti sedaj živijo v tujini in jim s stališča državnega in javnega interesa ni mogoče priznati kakšnega posebnega položaja, tako kot verskim skupnostim.

V skladu z zahtevami Ustavnega sodišča v teh dveh določbah je bil leta 1998 sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o denacionalizaciji, ki je izrecno določil, da je tudi premoženje fevdalnega izvora predmet denacionalizacije, v kolikor so denacionalizacijski upravičenci cerkve in druge verske skupnosti, njihove ustanove ali redovi (Čepar, 2000, str. 328-329).

4.3 VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE

Pri nas v javnih šolah ni verskega pouka. Lahko pa verske skupnosti ustanovijo izobraževalne in vzgojne ustanove ter v njih opravljajo izobraževalno in vzgojno dejavnost po lastnih statutih v skladu z ustavnim in pravnim redom Republike Slovenije. Takšne šole in vrtce država financira s 85% pokritjem plač in materialnih stroškov, če so te ustanove verske skupnosti organizirane v skladu z zakonom in izvajajo javnoveljavni program. Nekaterim šolam, ki so bile ustanovljene dovolj zgodaj, država plače in materialne stroške pokriva v celoti.

Teološka fakulteta je edina javna visokošolska ustanova verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. Poleg tega imamo tudi štiri gimnazije, ki so jih ustanovile verske skupnosti.

4.3.1 Verska vzgoja v družinskem pravu

3. odstavek 41. člena Ustave pravi, da imajo starši pravico, da v skladu s svojim prepričanjem zagotavljajo svojim otrokom versko in moralno vzgojo. Usmerjanje otrok glede verske in moralne vzgoje mora biti v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo ter z njegovo svobodo vesti, verske in druge opredelitve ali prepričanja. Tako ustava daje prednost pravici staršev, da odločajo o verski vzgoji svojih otrok, čeprav ustavni tekst omenja tudi otrokovo svobodo verske opredelitve. Pravica do svobode misli, vesti in veroizpovedi je po 41. členu Ustave zagotovljena vsakomur, tudi otroku, le da otroci uživajo človekove pravice in temeljne svoboščine v skladu s svojo starostjo in zrelostjo (56. člen Ustave).

Glede verske in moralne vzgoje otrok Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih ne vsebuje nobenih konkretnih določb. Starši imajo v sklopu roditeljske pravice pravico in dolžnost da skrbijo za osebni razvoj otroka in s tem tudi za njegovo versko in moralno vzgojo.

To upravičenje staršev je v interesu razvijanja otroka v samostojno osebnost. Omejeno je z možnostjo, da otrok uveljavi svoja lastna prepričanja, ko je dovolj zrel in je sposoben samostojno oblikovati svoje lastno versko prepričanje. Zakon ne določa, kdaj preneha pravica staršev do religiozne vzgoje otrok. V tujih pravnih ureditvah otrok doseže t. i. versko polnoletnost pred njegovo polnoletnostjo. Ker pa Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti govori o mladoletniku bi lahko rekli, da šele ob dopolnjeni polnoletnosti sposoben, da se samostojno odloča.

Starši otrokove volje v nekaterih strogo osebnih zadevah (npr. prepoznavanje očetovstva, sklenitev zakonske zveze, oporoka) ne morejo nadomeščati.

Otrok postane delno poslovno sposoben s petnajstim letom starosti, zato je treba razmisliti, katero starostno mejo lahko štejejo za relevanten premik k zadostni zrelosti, da se otrok sam lahko odloča o veroizpovedi.

V primeru konflikta pravic staršev do verske vzgoje otroka in pravice otroka do lastne svobode veroizpovedi lahko nastane problem, ko starši z izvrševanjem lastne pravice posegajo v otrokovo.

To je v primeru, če starši silijo otroka k obiskovanju verouka, pa tega on noče ali ko otrok želi izbrati neko drugo veroizpoved, pa mu starši to prepovejo. Otroku naš sistem ne daje posebnih pravic, ampak so posredno izvedene iz dolžnosti staršev.

Konvencija o pravicah otroka države podpisnice v 14. členu zavezuje k spoštovanju otrokove pravice do svobode misli, vesti in veroizpovedi ter k spoštovanju pravice in dolžnosti staršev, da otroka pri uveljavljanju te pravice usmerjajo na način, prilagojen njegovim razvojnim potrebam. Dopustne so zakonske omejitve, ki so nujne zaradi zavarovanja državne varnosti, javnega reda, zdravja ali morale ali pa temeljnih pravic in svoboščin. Konvencija ne vsebuje pravice otroka, da samostojno sproži pravni postopek za varstvo svojih pravic. 12. člen omenja le pravico do zaslišanja, to je pravico izraziti svoje mnenje v vseh zadevah, ki se nanašajo na otroka.

Evropska konvencija o človekovih pravicah zavezuje države podpisnice, da pri izvajanju funkcij, ki so v zvezi z vzgojo in izobraževanjem, spoštuje pravico staršev, da zagotovijo otrokom takšno vzgojo in izobraževanje, ki je v skladu z njihovim lastnim verskim in filozofskim prepričanjem.

4.3.2 Vrtci, osnovne in srednje šole

Temeljni razlog, da se država odloči dopustiti in financirati zasebne institucije za vzgojo in izobraževanje je v bogatitvi in dopolnitvi javnega sistema, omogočanju večje izbire staršem, nadzoru nad temi institucijami in uresničevanju ustavne določbe o svobodi izobraževanja ter drugih mednarodnih določb, ki zavezujejo Slovenijo.

Te določbe so: Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki določa, da imajo starši pravico do izbire vrste izobrazbe za svoje otroke (26. člen), Konvencija o otrokovih pravicah določa svobodo ustanavljanja in upravljanja izobraževalnih ustanov (29. člen), Evropska konvencija o človekovih pravicah določa, da mora država spoštovati pravico staršev, da svojim otrokom zagotovijo takšno vzgojo in izobraževanje, ki sta v skladu z njihovim verskim prepričanjem (2. člen Prvega protokola). Deklaracija o odpravi vseh oblik nestrpnosti in diskriminacije na podlagi vere, Konvencija proti diskriminaciji v izobraževanju, itd.

57. člen Ustave varuje ustanavljanje in delovanje zasebnih šol prav tako tudi njihove izobraževalne cilje in svetovnonazorsko usmeritev. Neokrnjeno je potrebno ohraniti obe ustavni pravici kadar gre za osnovnošolsko izobraževanje. To sta pravica do svobode izobraževanja (1. odst. 57. člen) in pravica vsake osnovne šole z zadostnim številom učencev, da se glede na obveznost osnovnošolskega izobraževanja financira iz javnih sredstev (2. odst. 57. člen). Država mora zagotoviti financiranje osnovnih šol brez diskriminacije, s tem da upošteva načelo enakosti (14. člen) in enakega varstva pravic (22. člen).

Leta 1996 je šolska zakonodaja v Sloveniji na novo uredila zasebno vzgojo in izobraževanje v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Zakonu o vrtcih, Zakonu o osnovni šoli, Zakonu o gimnazijah, Zakonu o poklicnem in strokovnem izobraževanju in Zakonu o izobraževanju odraslih.

Na eni strani Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja loči javne vrtce in šole, katerih ustanoviteljica sta država ali lokalna skupnost, na drugi strani pa zasebne vrtce in koncesijo, katerih ustanovitelji so zasebniki. Na področju vzgoje in izobraževanja javni vrtci in šole ter koncesionarji opravljajo javno službo in tvorijo javno mrežo. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja na drugi strani ureja zasebne vrtce in šole, ki nimajo koncesije in predstavljajo od javnega neodvisni sektor. Ločiti moramo javno veljavne programe, ki jih lahko izvajajo tako javni kot zasebni vrtci in šole, ki so sprejeti v skladu z zakonom.

Pravni red ne uveljavlja nobenih posebnih razlik za konfesionalne zasebne vrtce in šole v primerjavi z drugimi zasebnimi vrtci in šolami. Pod enakimi pogoji kot drugi lahko verske skupnosti ustanovljajo zasebne konfesionalne vrtce in šole. Na podlagi akta o ustanovitvi vrtca oziroma šole morajo opraviti vpis v sodni ali drug ustrezen register. Izvajalci javno veljavnih programov pa lahko dejavnost vzgoje in izobraževanja začnejo opravljati po vpisu v razvid, ki ga vodi ministrstvo za šolstvo.

Financiranje zasebnih vrtcev in šol je po Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja možno na dva načina: s koncesijo ali neposredno na podlagi zakona. Vrtci in šole izvajajo program, ki jim ga dodeli v izvajanje država s koncesijo, pridobljeno na podlagi javnega razpisa in s sklenitvijo koncesijske pogodbe. Program na predlog pristojnega strokovnega sveta sprejme minister. Višina sredstev se določi s koncesijsko pogodbo.

Za posameznega otroka pripada 85 odstotkov sredstev za zasebne vrtce, ki nimajo koncesije. Vrtci morajo biti dostopni vsem otrokom.

Izvajati morajo najmanj poldnevni program, imeti najmanj za dva oddelka vključenih predšolskih otrok in imeti zaposlene oziroma drugače zagotovljene vzgojitelje in pomočnike vzgojiteljev za izvedbo programa v skladu z zakonom in drugimi predpisi.

Leta 1996 je Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja v prehodnih in končnih določbah predpisal izjemo za zasebne šole, ki jim je bila koncesija dodeljena pred uveljavitvijo tega zakona. Zasebne šole se še naprej financirajo v skladu s koncesijsko pogodbo. Koncesijska pogodba se ne razdre po samem zakonu, tudi če ustanovitelji programov vzgoje in izobraževanja ne usklajujejo s tem zakonom. Dosedanji koncesionarji morajo prevzeti javne programe, da bi koncesijo obdržali, oziroma bi morali preiti na sistem financiranja po 86. členu Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja.

4.3.3 Visoke šole

Teološka fakulteta Rimskokatoliške cerkve je bila ustanovljena kot del državne univerze hkrati z ustanovitvijo Univerze v Ljubljani že leta 1919. Leta 1949 je bila z zakonom izločena iz ljubljanske univerze in je postala samostojna fakulteta, čeprav še vedno državno priznana. Med letoma 1952 in 1991 je izgubila tudi državno priznanje. Leta 1991 je ponovno postala državno priznana, leta 1992 pa ponovno tudi članica Univerze v Ljubljani (Prepeluh, Šturm, 2004, str. 158).

4.3.4 Verski pouk v nekonfesionalnih vrtcih in šolah ter vrtcih in šolah s koncesijo

V 72. členu Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja predpisuje t. i. avtonomijo šolskega prostora. Ta pomeni predvsem, da v javnih vrtcih in šolah ni dovoljena konfesionalna dejavnost. Ta dejavnost obsega:

- verouk ali konfesionalni pouk religije s ciljem vzgajati za to religijo,
- pouk, pri katerem o vsebinah, učbenikih, izobraževanju učiteljev in primernosti posameznega učitelja za poučevanje odloča verska skupnost,
- organizirane religiozne obrede.

Minister lahko na predlog ravnatelja izjemoma v prostorih teh vrtcev in šol izven pouka dovoli verouk, če v lokalni skupnosti za tako dejavnost ni drugih primernih prostorov. To je v primeru, če ni prostora v lokalni skupnosti ali je v tako slabem stanju, da je ogroženo zdravje in varnost ljudi. Lahko je tudi v primeru, če je prostor od vrtca oziroma šole oddaljen več kot 4 kilometre in ni organiziranega prevoza ali v primeru, ko je prostor oddaljen manj kot 4 kilometre in je na poti ogrožena varnost otrok.

Šola mora v okviru izbirnih predmetov ponuditi tudi nekonfesionalni pouk o verstvih in etiki, kar določa Zakon o osnovni šoli.

Vprašanje o verouku ali verskem pouku v šoli je na slovenskih tleh še vedno aktualno vprašanje. Nasprotniki so menja, da konfesionalizacija šolstva nasprotuje ustavni določbi o ločitvi države in cerkve, Katoliška cerkev kot pobudnik pa poudarja, da gre za povsem nov predmet, ki naj mladega človeka seznanja s krščanskimi vrednotami, na katerih temelji tudi evropska kultura, ki ji pripadamo. Raziskave javnega mnenja so pokazale, da je slovenska javnost naklonjena takšnemu ali drugačnemu pouku religije V šolah: leta 1993 si je verouk kot obvezni ali izbirni predmet želelo 47,3 odstotka vprašanih, proti verouku, a za seznanjanje z religijami v šolah je bilo 33,2 odstotka vprašanih, popolnoma proti verouku ali religioznemu pouku pa 12,7 odstotka vprašanih (Prepeluh, Šturm, 2004, str. 160).

4.4 JAVNO DELOVANJE VERSKIH SKUPNOSTI

4.4.1 Verski obredi

Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti, ki je bil sprejet še v času komunizma, in je verske obrede urejal izredno omejevalno, je veljal do leta 2002. Verski obredi so se opravljali v cerkvah, hramih, portah in v javnih prostorih, ki so sestavljali celoto z zemljiščem, na katerem je zgradba verskih skupnosti stala. Če v kraju ali okolici ni bilo cerkve ali verskega hrama, pa so se verski obredi opravljali tudi v poslopijih ali prostorih v poslopijih, ki so predstavljale zaključene gradbene celote ali jih je verska skupnost določila za opravljanje verskih obredov. Prostor je bilo potrebno predhodno prijaviti pristojni upravni enoti Ministrstva za notranje zadeve. Verski obredi ob pogrebih so se v skladu s predpisi o pokopališčih in pogrebih opravljali na pokopališčih. Iz razlogov varstva ljudskega zdravja je bilo mogoče te obrede začasno prepovedati, in sicer za čas trajanja okoliščin, zaradi katerih so bili izdani.

S posebnim dovoljenjem pristojne upravne enote ministrstva za notranje zadeve, izdanim na podlagi prošnje verske skupnosti oziroma njenega organa, se verski obredi lahko opravljajo zunaj omenjenih prostorov. Prošnje je potrebno vložiti 15 dni pred nameravanim obredom, če s posebnimi predpisi ni drugače določeno. Dovoljenje ni potrebno samo izjemoma, in sicer za obrede povezane s pogrebom, družinskim praznikom ali drugo versko potrebo, ki se opravlja na zahtevo posameznika v ožjem krogu na domu.

Zakon o javnih shodih in prireditvah iz leta 1973 je določal, da se verski obredi in verska opravila, ki se opravljajo v skladu s posebnimi predpisi v cerkvah in drugih javnih prostorih, ki jih je verska skupnost določila za opravljanje verskih obredov, ali se opravljajo na drugih javnih prostorih, ki so povezani s cerkvijo, ne štejejo za javni shod oziroma javno prireditve.

Zakon o javnih shodih in javnih prireditvah, ki je bil sprejet leta 1973, je leta 2002 razveljavil Zakon o javnih zbiranjih. Razveljavil je tudi določbe Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, ki so urejale verske obrede. Organizirano zbiranje oseb zaradi izvajanja verske aktivnosti sedaj Zakon o javnih zbiranjih šteje med javne prireditve. Udeležba mora biti brezpogojno in pod določenimi pogoji dovoljena vsakomur. Ta zakon se ne uporablja za verske obrede v zgradbah oziroma prostorih, ki so določeni za opravljanje verske dejavnosti in v javnih prostorih, ki sestavljajo celoto z zemljiščem, na katerem stoji zgradba, določena za opravljanje verske dejavnosti, kot tudi ne za slavnosti ob rojstvu in poroki, pogrebne sprevede in druge žalne slovesnosti, jubileje, družinske praznike ipd. ter za kongrese, občne zборе in druge zборе, ki predstavljajo način dela verskih skupnosti, če se organizirajo v zaprtih prostorih. Porok, pogrebov, krstov in podobnih obredov ni potrebno vnaprej prijavljati in zanje ni potrebno pridobiti posebnega dovoljenja upravne enote. Dolžni so zagotoviti vse ukrepe za vzdrževanje reda na prireditvi, ki jih določa zakon.

Zagotoviti morajo določen red ter preprečiti dostop osebam, ki bi na obred prišle z orožjem, eksplozivnimi snovmi, pirotehničnimi izdelki ali nevarnimi predmeti ali snovmi oz. osebam, ki so vidno pod vplivom alkohola in bi lahko v takšnem stanju kršile red. Če med izvrševanjem verskega obreda pride do kaznivega dejanja, do pozivanja h kaznivemu dejanju, če pride do nasilja ali je huje kršen javni red ali ogrožena varnost in premoženje oziroma varnost javnega prometa, morajo verske skupnosti obred prekiniti in o tem obvestiti policijo.

4.4.2 Duhovna oskrba v javnih zavodih

Duhovnik lahko obišče osebe, ki so v bolnišnicah, domovih za ostarele in podobnih zavodih na njihovo željo ali željo njihovih svojcev. Verski obred se lahko pravi tudi v zavodu. Biti mora v skladu s hišnim redom in ne sme motiti oseb, ki za obisk duhovnika ali obreda niso zaprosile. Vprašanje je ali so zapori, kazenskopoboljševalni domovi, zaprti oddelki psihiatričnih bolnišnic, vojašnice, kjer so osebe proti svoji volji mišljeni, kot »podobni zavodi«.

Navodilo o uresničevanju pravic vojaških obveznikov med opravljanjem vojaške službe do izpovedovanja vere je bil prvi predpis, ki se je lotil tega vprašanja. Sprejet je bil leta 1992. Določil je, da morajo poveljstva po dogovoru z vodstvi verskih skupnosti omogočiti v prostem času razgovore ali predavanja z versko vsebino za tiste, ki to želijo. Vendar ne smejo motiti dela. Poveljstva morajo zagotoviti predstavnikom verskih skupnosti enake možnosti in način vstopa na območje in prostore vojaških objektov, tako kot to velja za civilne osebe.

Leta 1995 so s spremembami Zakona o vojaški dolžnosti vojaški obvezniki dobili pravico, da med opravljanje vojaške službe nemoteno izpovedujejo svojo vero. V prostem času in ko ne opravljajo nalog v zvezi z vojaško službo, zaradi katerih nimajo pravice do izhoda iz poveljstva, se lahko udeležujejo verskih obredov. Tudi ta sprememba zakona ni spremenila dejstva, da verske skupnosti direktne oskrbe v vojašnicah niso imele organizirane.

Leta 2000 sta spremembo prinesla dva sporazuma. Vlada Republike Slovenije je najprej podpisala sporazum s Slovenko škofovsko konferenco in nato še z Evangeličansko cerkvijo. Sporazuma določata, da duhovno oskrbo v vojski opravlja vojaški vikar, pomočnik vojaškega vikarja, vojaški kaplani in drugi pastoralni delavci.

Vsi ti pastoralni delavci so zaposleni v vojski na ustreznem formacijskem mestu in so se dolžni ravnati po pravilih vojaške službe. 1. julija 2001 je bil v okviru Generalštaba Slovenske vojske ustanovljen tudi Odsek za religiozno duhovno oskrbo vojaških oseb. Po dogovoru s poveljujočim častnikom so osebe vojaškim osebam druge veroizpovedi religiozno duhovno oskrbo zagotavljale tako, da navežejo stik z duhovniki njihove izpovedi in organizirajo bogoslužje ali pogovor. Mogoče je bilo izvajati civilno služenje vojaškega roka v organizacijah ali zavodih verskih skupnosti.

Pastoralno delovanje verskih skupnosti se nadalje razteza na področje bolnišnic. Na tem področju še ni sklenjenih konkretnih sporazumov s katerokoli versko skupnostjo v Sloveniji. Praviloma je bilo tolerirano, da kadar je pacient ali njegova družina želela obisk duhovnika pod pogojem, da to ni motilo ostalih pacientov, ga je dobila. Zato se verskim skupnostim obiskovanje bolnikov v bolnišnicah ni zdelo zelo problematično. Vsak bolnik ima pravico do dejavnega verskega življenja v bolnišnici. Predstavniki verskih skupnosti se morajo pri obiskih ravnati po potrebah in željah bolnikov, zdravnikovi sodbi in hišnem redu. V skladu s svojimi prostorskimi zmožnostmi naj bi bolnišnice zagotavljale prostore za opravljanje bogoslužja oziroma za nemoten pogovor duhovnika in bolnika. Verske skupnosti morajo poskrbeti za opremo teh prostorov.

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ne vsebuje konkretnih določb, vendar je mogoče obiskovanje zapornikov tudi, če zapornik izrazi takšno željo. Zapore predstavniki verskih skupnosti obiskujejo redno. Od vrste zavoda ter njihovih potreb in želja je odvisna pogostost njihovih obiskov. Bogoslužje ali drugačne prireditve pripravijo ob večjih verskih praznikih ali posebnih priložnostih, čeprav nimajo za to posebej namenjenih prostorov. V knjižnicah zaporov je na razpolago tudi verska literatura. Veljavna ureditev zaostaja za mednarodnimi standardi uveljavljanja verske svobode zapornikov.

V zvezi s tem opozarjajo na dva zavezujoča mednarodnopravna akta. Standardna minimalna pravila o ravnanju z zaporniki so prvi tak akt. Sprejet je bil na I. kongresu Združenih narodov o preprečevanju kriminalitete in obravnavanju prestopnikov v Ženevi leta 1955, in na podlagi resolucije OZN leta 1977. V podnaslovu Veroizpovedi pravila določajo: »Če je v zavodu dovolj veliko število zapornikov iste veroizpovedi, je treba zaposliti duhovnika te veroizpovedi. Njegova služba naj bo za polni delovni čas, če le-to omogočajo razmere in število zapornikov. Duhovnik, ki je imenovan v skladu s prvim odstavkom, lahko redno opravlja svojo službo brez nadzora obiskuje zapornike ustrezne veroizpovedi ob primernem času.

Nobenemu zaporniku se ne sme odreči pravice do stika s predstavnikom katerekoli veroizpovedi. Prav tako je treba popolnoma spoštovati odločitev posameznika, ki ne želi obiska verskega predstavnika. Vsakemu zaporniku je treba v mejah možnosti omogočiti zadovoljevanje verskih potreb s sodelovanjem pri verskih obredih, ki so organizirani v zavodu, in z dajanjem knjig verske vsebine in napotkov.«

Drugi akt so Pravila Združenih narodov za varstvo mladoletnikov, ki jim je odvzeta prostost. Leta 1990 jih je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov z resolucijo. V podnaslovu Veroizpovedi pravila določajo: »Vsakemu mladoletniku bi bilo treba dovoliti, da zadovolji svoje verske in duhovne potrebe še posebej z obiskovanjem obredov in srečanj, ki se odvijajo v zavodu, ali tako, da opravlja svoje obrede ter da ima pri sebi potrebne verske knjige in predmete ter navodila svoje veroizpovedi.

Če je v zavodu dovolj mladoletnikov določene vere, bi bilo treba imenovati enega ali več usposobljenih predstavnikov te vere in jim dovoliti, da opravljajo redne obrede in zaupne verske obiske pri mladoletnikih na njihovo zahtevo.

Vsak mladoletnik bi moral imeti pravico, da sprejema obiske usposobljenega predstavnika katerekoli veroizpovedi po svoji izbiri, kot tudi pravico, da ne sodeluje v verskih obredih in svobodno zavrne versko vzgojo, svetovanje ali poučevanje.«

Kdo bo duhovnike, ki opravljajo to službo, plačal, je najbolj pereče vprašanje. Običajno jih plačuje država, lokalna skupnost ali uprava institucije sama. Vsakomur je treba omogočiti udejstvovanje na svojem verskem področju, to nalaga državi doktrina pozitivne laičnosti. Posamezniku, ki začasno živi v državni ustanovi in se ne more udeležiti verskih obredov zunaj nje mora biti omogočeno, da se udeleži obreda v okviru te ustanove.

4.4.3 Mediji

Verskim skupnostim in njihovim organom Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti dopušča, da izdajajo in razširjajo tiskane stvari za verski pouk, opravljanje verskih obredov in za obravnavanje verskih in cerkvenih zadev. Za to se uporabljajo splošni predpisi, ki urejajo dejavnosti javnega obveščanja. Izdajanje in razširjanje t. i. internetne literature je bilo zelo omejeno, vendar so se v zadnjem desetletju splošni predpisi RS na področju množičnih medijev bistveno spremenili. Ob ustavno zagotovljeni svobodi tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja sploh ni več vprašanje, ali smejo verske skupnosti tiskati lastno literaturo ter kakšno.

Zakon o javnih glasilih je od leta 1994 do leta 2001 urejal način uresničevanja svobode javnega obveščanja ter pravice in odgovornosti javnih glasil in novinarjev. Biltene, tisk ali druge oblike je izrecno izvzemal od pojma javnih glasil.

Te so bile namenjene izključno oglaševanju proizvodov in storitev, poslovnemu komuniciranju, izobraževalnemu procesu ali notranjemu delu cerkvenih organizacij. Verske skupnosti pa je navajal kot možne izdatelje javnega glasila, razen radijskih in televizijskih programov, če je bilo to povezano z njihovo dejavnostjo.

RTV organizacije so imele pravico do poročanja največ do minute in pol o pomembnih prireditvah in dogodkih, ki so dostopni javnosti in so splošnega pomena. Oglasi niso smeli prekiniti prenosa verskih obredov.

Zakon o medijih velja na tem področju od leta 2001. Iz pojma medijev izvzema podobno kot prejšnji zakon publikacije, ki so namenjene izključno oglaševanju, poslovnemu komuniciranju, izobraževalnemu procesu ali notranjemu delu cerkvenih organizacij. Med televizijskim ali radijskim oglaševanjem tako kot prej ni dovoljeno oglaševanje. Zakon o medijih je uveljavil novo določbo.

Določba pravi, da se z razširjanjem programskih vsebin v medijih ne sme spodbujati verske neenakopravnosti ter izzivati verskega sovraštva in nestrpnosti, kot tudi da se z oglaševanjem ne sme spodbujati verske nestrpnosti ali žaliti verskih prepričanj.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija prepoveduje versko propagando v programih RTV Slovenija (7. člen). RTV Slovenija mora pri ustvarjanju in pripravljanju programov med drugim spoštovati načela mnenjskega, svetovnonazorskega in verskega pluralizma. Verske skupnosti v Sloveniji neposredno imenujejo enega člana v Svet RTV Slovenija. To je upravni organ javnega zavoda RTV Slovenija in ima 25 članov. Nekaj ur svojega programa TVS namenja verskim vsebinam (npr. oddaji Obzorja duha, Duhovni utrip itd.).

Do spremembe leta 2001 je Zakon o filmskem skladu določal, da ministrstvo za kulturo ne izda dovoljenja za snemanje filma v Republiki Sloveniji tudi v primeru, ko vsebina filma napeljuje k razpihovanju rasne oziroma verske nestrpnosti.

Leta 1990 se je na področju medijev izrazila dejanska sprememba v slovenski družbi. Katoliška cerkev je sodelovala kot soustanoviteljica nekdanjega časopisa Slovenec in televizijske družbe TV3. Poleg svojih časopisov pa ima tudi svojo radijsko postajo (Radio Ognjišče).

4.4.4 Politično delovanje

Verske skupnosti kot del civilne družbe lahko zavzamejo stališča do aktualnih dogodkov v družbi in ta mnenja tudi javno izrazijo. Upravičene so zavzemati stališča o temeljih morale, o socialnem redu, o položaju človeka, kolikor to zadeva temeljne pravice.

V političnih diskusijah so druge verske skupnosti zelo malo ali pa sploh niso prisotne. Da bi se duhovniki ukvarjali s politiko, ni nikjer v pravnem redu prepovedano. Prav tako bi lahko kandidirali na listah političnih strank. Vendar to npr. s strani Rimskokatoliške cerkve ni zaželeno (kanona 285 in 287 Zakonika cerkvenega prava).

5 REGISTRIRANE CERKVE IN DRUGE VERSKE SKUPNOSTI V SLOVENIJI

Na uradu za verske skupnosti je prijavljenih 43 verskih skupnosti. Z uveljavitvijo Zakona o verski svobodi marca 2007 je urad za verske skupnosti vse pri uradu prijavljene skupnosti po uradni dolžnosti vpisal v register cerkva in drugih verskih skupnosti. Zakon pa je skupnostim naložil tudi predložitev nekaterih dokumentov za dopolnitev registracije. Rok se je iztekel marca 2010. Edina verska skupnost, ki ni oddala potrebnih dokumentov, je Evangelijska baptistična skupnost. Njihov predstavnik že nekaj let ne sodeluje z uradom, tako da skupnosti verjetno v Sloveniji ni več. Kot določa zakon, bodo to skupnost izbrisali iz registra.

5.1 PODATKI O REGISTRIRANIH CERKVAH IN DRUGIH VERSKIH SKUPNOSTIH

Tabela 1: Podatki o registriranih cerkvah in drugih verskih skupnosti

zap. št. Vpisa	ime	naslov sedeža	leto vpisa
1	Katoliška Cerkev	Ljubljana, Ciril Metodov trg 4	1976
2	Evangeličanska cerkev AV v Republiki Sloveniji	Murska Sobota, Slovenska ulica 17	1976
3	Judovska skupnost Slovenije	Ljubljana, Tržaška cesta 2	1976
4	Zveza baptističnih cerkva v Republiki Sloveniji	Celje, Janševa ulica 1	1976
5	Srbska pravoslavna cerkev Metropolija Zagrebško-Ljubljana	Ljubljana, Gruberjevo nabrežje	1976
6	Islamska skupnost v Republiki Sloveniji	Ljubljana, Grablovičeva ulica 14	1976
7	Evangelijska binkoštna Cerkev	Novo mesto, Trdinova ulica 27	1976
8	Krščanska adventistična cerkev	Ljubljana, Njegoševa cesta 15	1976
9	Jehovove priče–krščanska verska skupnost	Kamnik, Groharjeva ulica 22	1976
10	Kristusova cerkev bratov	Maribor, Lackova cesta 41c	1981
11	Novaapostolska cerkev v Sloveniji	Maribor, Glavni trg 3	1982
12	Svobodna cerkev v Republiki Sloveniji	Zasip, Stagne 18	1983
13	Skupnost za zavest Krišne	Ljubljana, Žibertova ulica 27	1983
14	Svobodna katoliška cerkev	Ljubljana, Linhartova cesta 64	1984
15	Mednarodna šola Zlatega rožnega križa LECTORIUM ROSICRUCIANUM	Ljubljana, Celovška cesta 280	1987
16	Cerkev Jezusa Kristusa svetih iz poslednjih dni	Ljubljana, Šišenska cesta 48	1991

17	Univerzalno življenje	Ljubljana, Celovška cesta 87	1991
18	Združitevna cerkev	Škofljica, Dolenjska cesta 419	1991
19	Nacionalna Bahajska skupnost v Republiki Sloveniji	Ljubljana, Bohinjčeva ulica 8	1992
20	Ordo Templi Orientis	Ljubljana, Kotnikova ulica 21	1992
21	Reformatorska krščanska cerkev Slovenije	Motvarjevci	1993
22	Šri Radhakunda-Skupnost za zavest Šri Gourange	Labor 46	1994
23	Makedonska pravoslavna skupnost v Republiki Sloveniji »Sveti Kliment Ohridski«	Ljubljana, Hruševska 43d	1994
24	Buddha Dharma-Zveza budistov v Republiki Sloveniji	Ptuj, Hajdoše 68	1995
25	Scientološka cerkev	Koper, Ulica za gradom 21	1995
26	Cerkev Jezusa Kristusa »Živa voda«	Portorož, Pot k izviru 23	1995
27	Krščanski center Nova Generacija	Ljubljana, Ulica Franca Mlakarja 3	1995
28	Evangelijska baptistična skupnost	Celje, Pohorska ulica 6	1997
29	Mednarodna krščanska skupnost	Log pri Brezovici, Cesta v Lipovce 20	1997
30	Bela Gnostična Cerkev	Poljšica pri Podnartu 8	1999
31	Sakrament Prehoda	Maribor, Ulica bratov Greifov 14	1999
32	Krščanska cerkev Kalvarija	Celje, Hribarjeva 8	2003
33	Budistična kongregacija Dharmaling	Ljubljana, Melikova ulica 1	2003
34	Hinduistična verska skupnost v Sloveniji	Ljubljana, Derčeva ulica 41	2003
35	Krščanski Center Ljubljana	Ljubljana, Ob železnici 18	2003
36	Univerzalna verska skupnost vzhajajočega sonca	Hočko Pohorje 64	2003
37	Raeljanska religija v Sloveniji	Ljubljana, Dunajska cesta 106	2004
38	»Cerkev Nove zaveze«-Slovenija	Verd, Cesta na Barju 7	2004
39	Sveta Cerkev Annasann	Celje, Novi trg 16	2004
40	Reformirana evangelijska cerkev	Ljubljana, Polje cesta VI/10	2004
41	Slovenska muslimanska skupnost	Ljubljana, Pražakova ulica 14	2006
42	Cerkev Novo Življenje	Murska Sobota, Industrijska ulica 2	2006
43	Duhovna skupnost Oriš- energij narave	Podčetrtek, Tržaška cesta 91	2007

Vir: Urad za verske skupnosti, 14 .6. 2010

6 ANALIZA STATISTIČNIH PODATKOV

6.1 VERSKA SESTAVA LETA 1991 IN 2002

Tabela 2: Prebivalstvo po veroizpovedi in starosti, popis 1991

starost	skupaj	katoliška	islamska	pravo- slavna	protesta- ntska	druge vero- izpovedi	verniki, ki ne pripadajo nobeni vero- izpovedi	niso verniki, ateisti	niso želeli odgovoriti	neznano
Skupaj	191335	137051	29361	46320	17884	775	3292	84656	81302	278567
0-4	118179	79149	3174	3723	703	39	268	3764	5360	22999
40-426	133273	86262	3617	4659	938	37	371	5557	6758	25074
41913	147181	98214	2886	4325	1120	45	375	7125	7184	25907
15-19	140899	100402	1713	2405	1163	43	308	6827	6290	21748
20-24	139451	102799	2046	2452	990	53	273	5988	5832	19018
25-29	149429	103515	3816	4686	1020	74	303	6780	6790	22445
30-34	151487	96843	4529	6705	1237	70	379	8296	8074	25354
35-39	155765	97824	3229	6508	1380	82	437	10303	8457	27545
40-44	135112	88797	1628	3664	1212	65	304	9233	6967	23242
45-49	107003	79561	941	1832	1027	48	228	4973	4343	14050
50-54	110340	86553	802	2082	1024	52	157	3919	3758	11993
55-59	109243	89256	459	1323	1166	38	149	3231	3244	10377
60-64	101852	82777	255	860	1306	32	136	3404	3160	9922
65-69	80744	65068	131	546	1324	32	120	2910	2588	8025
70-74	43247	36162	52	193	732	20	41	1152	1057	3838
75-79	44543	38742	38	169	749	18	49	715	805	3258
80-84	29884	26250	12	102	530	18	17	315	435	2205
85+	15131	13109	6	49	253	7	12	141	184	1370

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 3: Prebivalstvo po veroizpovedi in starosti, popis 2002

spol starost	Veroizpoved									
	skupaj	katoliška	islamska	pravoslavna	protestantska	druge veroizpovedi	verniki, ki ne pripadajo nobeni veroizpovedi	niso verniki, ateisti	niso želeli odgovoriti	neznano
Skupaj	1964036	1135626	16135	45.908	47.488	3.831	68.714	199.264	307.973	139.097
0-4	88183	53801	532	1.211	2.540	87	1.733	5.409	16.487	6.383
5-9	96174	60554	603	1.560	2.663	77	2.138	6.642	16.378	5.559
10-14	115810	70300	735	3.161	4.049	116	3.182	9.984	18.150	6.133
15-19	130029	67775	902	4.195	4.386	204	5.851	16.539	19.304	10.873
20-24	147687	70181	1.051	3.917	4.251	376	7.948	20.212	24.033	15.718
15-29	144977	74717	1.058	2.600	3.537	385	7.177	16.949	23.065	15.489
30-34	140612	78758	1.011	2.488	3.636	358	5.652	13.923	21.867	12.919
35-39	153518	84581	1.024	4.377	5.524	348	5.567	15.055	24.640	12.402
40-44	152142	79887	1.113	6.235	6.284	329	5.581	16.191	25.033	11.489
45-49	158611	81279	1.405	6.634	5.223	336	6.077	20.086	26.298	11.273
50-54	138542	75262	1.304	3.697	2.458	274	5.172	18.742	22.684	8.949
55-59	105161	64958	1.028	1.817	1.294	187	3.524	10.345	16.627	5.381
60-64	103609	70133	935	1.775	849	212	2.806	7.910	14.850	4.139
65-69	95550	66859	950	1.125	427	155	2.252	6.577	13.760	3.445
70-74	83473	58860	953	559	222	153	1.885	6.320	11.669	2.852
75-79	59388	40986	843	368	102	111	1.264	5.242	8.082	2.390
80-84	29224	20910	412	122	30	65	570	2.113	3.356	1.646
85+	21346	15825	276	67	13	58	335	1.025	1.690	2.057

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabeli 2 in 3 prikazujeta prebivalstvo po veroizpovedi in starosti.

Statistični urad je po 38tih letih, leta 1991 ponovno uvedel vprašanje o veroizpovedi. Glede na statistične podatke je bilo leta 1991 skupaj 1.913.355 prebivalcev. Leta 2002 pa 1.964.036 prebivalcev. Največ prebivalcev je imela katoliška vera. Leta 1991 je imela 1.370.561 članov, leta 2002 pa 1.135.626 članov. Iz tabele sem ugotovila, da je delež katoličanov upadel za 18,6% in sicer iz 71,6% leta 1991 na 57,8% leta 2002. Statistični podatki kažejo, da je imela islamska skupnost leta 1991 1,5% vernikov, leta 2002 pa samo 0,8% vernikov. Pravoslavni veri se število članov ni bistveno spremenilo. Leta 1991 je imela 46320 članov, leta 2002 pa 47.488 članov. Majhno porast vidim pri protestantski veri. Leta 1991 je imela 17.884 članov, kar predstavlja 0,9% vernikov, leta 2002 pa 47.488 članov, to je 2,4% vernikov. Vernikov, ki ne pripadajo nobeni veroizpovedi, je bilo leta 1991 0,17%, leta 2002 pa kar 3,5% in sicer 68.714 oseb. Leta 2002 na vprašanje o veroizpovedi ni želelo odgovoriti 307.973, kar je 20,9% več kot leta 1991. Pod neznano se jih je leta 1991 opredelilo 14,6 oseb, leta 2002 pa samo še 7,1% oseb.

6.2 PREBIVALSTVO PO VEROIZPOVEDI IN TIPU NASELJA, LETA 1991 IN 2002

Tabela 4: Prebivalstvo po veroizpovedi in tipu naselja, Slovenija, popisa 1991 in 2002

veroizpoved	skupaj		mestna naselja		nemestna naselja	
	1991	2002	1991	2002	1991	2002
Skupaj	1913355	1964036	971502	997772	941853	966264
katoliška	1369873	1135626	578541	467566	791332	668060
evangeličanska	14101	14736	2557	3747	11544	10989
druge protestantske	1890	1399	1110	673	780	726
pravoslavna	46320	45908	40518	39881	5802	6027
druge krščanske	2410	1877	1537	1201	873	676
islamska	29361	47488	25951	41305	3410	6183
judovska	199	99	117	63	82	36
orientalske	478	1026	282	777	196	249
druge veroizpovedi	269	558	191	394	78	164
agnostiki	///	271	///	211	///	60
je vernik vendar ne pripada nobeni veroizpovedi	3929	68714	2504	44638	1425	24076
ni vernik, ateist	84656	199264	69164	147941	15492	51323
ni želel odgovoriti	81302	307973	51465	171604	29837	136369
neznano	278567	139097	197565	77771	81002	61326

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 4 prikazuje prebivalstvo po veroizpovedi in tipu naselja.

Statistični urad je naselja razdelil na mestna in nemestna naselja. Katoliška vera je imela leta 1991 v mestnem naselju 578541 članov, v nemestnem pa 15,6% več, in sicer 791332 članov. Leta 2002 pa je imela v nemestnem naselju 17,6% več članov kot v mestnem naselju. V tabeli vidim, da se večja pripadnost evangeličanski veri kaže v nemestnem naselju. Leta 1991 je imela 11544 članov, leta 2002 pa 10989 članov. V mestnem naselju je imela leta 1991 2557 članov, 3747 članov pa je imela leta 2002. Nasprotje temu je pravoslavna vera, saj ima večjo pripadnost v mestnem naselju. Leta 1991 je bilo 87,5% članov v mestnem naselju, v nemestnem naselju pa samo 12,5% članov. Na odgovor je vernik, vendar ne pripada nobeni veroizpovedi, je leta 1991 v mestnem naselju odgovorilo 2504 članov, leta 2002 pa kar 44638 članov. V nemestnem naselju pa je na to vprašanje odgovorilo leta 1991 1425 članov, leta 2002 pa 24076 članov. V tabeli vidim, da je v mestnem naselju več oseb, ki niso verniki, saj je na to vprašanje leta 1991 odgovorilo 81,7% oseb, leta 2002 pa 74,2% oseb. Iz tabele sem ugotovila, da na vprašanje leta 1991 v mestnem naselju ni želelo odgovoriti 51465 oseb, leta 2002 pa 171604 oseb. V nemestnem naselju pa je leta 1991 na to vprašanje odgovorilo 29837 oseb, leta 2002 pa 136369 oseb.

6.3 PREBIVALSTVO PO VEROIZPOVEDI PO STATISTIČNIH REGIJAH V SLOVENIJI PO POPISU 2002

Tabela 5: Prebivalstvo po veroizpovedi in statističnih regijah

statistična regija	veroizpoved										
	SKUPAJ	katoliška		evangeličanska in druge protestantske		pravoslavna		islamska		druge veroizpovedi	
		Število	%	Število	%	Število	%	Število	%	Število	%
Pomurska	96.495	82.845	85,85	13.037	13,51	276	0,29	237	0,25	100	0,1
Podravska	186.144	178.921	96,12	672	0,36	2.983	4,6	3.009	1,62	559	0,3
Koroška	50.786	49.237	96,95	108	0,21	663	1,31	636	1,25	142	0,28
Savinjska	173.314	162.388	93,7	247	0,14	4.838	2,79	5.489	3,17	352	0,2
Zasavska	25.067	21.399	85,37	39	0,16	938	3,74	2.557	10,2	134	0,53
Spodnjepodravska	46.994	45.640	97,12	45	0,1	463	0,99	713	1,52	13	0,28
Jugozahodna Slovenija	90.130	86.219	95,66	254	0,28	1.831	2,03	1.652	1,83	174	0,19
Osrednjeslovenska	284.401	244.923	86,12	1.127	0,4	18.844	6,63	1.186	6,39	1.321	0,46
Gorenjska	130.159	114.031	87,61	313	0,24	7.475	5,74	7.845	6,03	495	0,38
Notranje- kraška	35.023	31.926	91,16	34	0,1	1.651	4,71	1.355	3,87	57	0,16
Goriška	74.329	70.201	94,45	55	0,07	2.088	2,81	1.819	2,45	166	0,22
Obalno- kraška	56.146	47.896	85,31	204	0,36	3.858	6,87	3.990	7,11	198	0,35
SKUPAJ	1.248.988	1.135.626	90,92	16.135	1,29	45.908	3,68	47.488	3,8	3.831	0,31

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Tabela 5 prikazuje prebivalstvo po statističnih regijah v Sloveniji po popisu 2002.

Statistični urad je predstavil, kateri veri pripadajo posamezne osebe na posameznih regijah. Predstavljen je tudi odstotek, ki predstavlja delež oseb posamezne veroizpovedi v posamezni statistični regiji. Največ ljudi se je opredelilo za katoliško veroizpoved, in sicer 1.135.626, kar predstavlja kar 90,92% vseh, ki so se opredelili za posamezno veroizpoved. Največ katolikov je v Osrednjeslovenski regiji, in sicer 244.923. Najmanj pa v Zasavski regiji – 21.399. Vseh, ki so se opredelili za evangeličansko in druge protestantske vere je 16.135, od tega kar 13.037 v Pomurski regiji, kar je 80,8% vseh, ki so se opredelili za to veroizpoved. Kot je videti po statističnih podatkih, je najmanj evangeličanov in protestantov v Notranje-kraški regiji, komaj 34. Islamska vera prevladuje v Osrednjeslovenski regiji. 38,3% pripadnikov je v tej regiji. Najmanj pa jih je v Pomurski regiji in sicer 237, kar je 0,25% vseh vernikov v tej regiji. Za drugo veroizpoved in ne eno izmed naštetih se je največ ljudi opredelilo v Osrednjeslovenski regiji, kar 1.321. To je 0,46% vseh, ki so se opredelili za veroizpoved v Osrednjeslovenski regiji.

7 SPREMEMBA ZAKONA O VERSKI SVOBODI

Ustavno sodišče je junija 2010 objavilo rzsodbo, s katero je razveljavilo več členov zakona o verski svobodi. Do 8. junija 2011 je potrebno odločbo uveljaviti. Direktor urada Aleš Gulič meni, da je najbolje pripraviti nov zakon.

Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti je pripravil izhodišča za pripravo zakona o verskih in svetovnonazorskih skupnostih. Izhodišča so razdeljena na 6 tez, in sicer:

1. teza (splošno)

- Pripravi se osnutek Zakona o verskih in svetovnonazorskih skupnostih (ZVSS), ki v celoti ureja kolektivni vidik človekove pravice do svobode vesti. Ta zakon nadomesti veljavni Zakon o verski svobodi (ZVS).
- ZVSS skuša v čim večji meri graditi na določbah veljavnega zakona in te določbe izboljšati, tako da ne ukinja nobenih pravic in da neutemeljeno ne razlaga dodatnih obveznosti ali omejitve, temveč dopolnjuje, izboljšuje in v določenih primerih spremlja način uresničevanja pravic.
- ZVSS pri urejanju registracije in drugih obveznosti, ki varujejo javni interes in pravice tretjih oseb, naslanja na določbe Zakona o društvih (ZDru-1), glede vsebine svobode vere in posebnih pravic pa na ZVS.
- Upoštevani mednarodnopravno primerjalni pregled ureditve svobode vesti se povečini naslanja na veljavne mednarodnopravne dokumente, ki to področje urejajo deklaratorno oziroma bolj ali manj učinkovito zavezujejo Republiko Slovenijo, in na prakso, ki izhaja iz teh dokumentov (sodbe, poročila, priporočila, itn.).

2. teza (temeljna določila)

- Neurejenost tistega dela kolektivnega vidika svobode vesti, ki ni zajet v svobodo vere, pomeni protiustavno pravno praznino.
- Ker je Ustavno sodišče ugotovilo, da se pravna položaja verskih in drugih svetovnonazorskih skupnosti ne razlikujeta, se zdi hkratno urejanje pravnega položaja obeh najbolj učinkovit, najbolj primeren in pravičen način odprave te pravne praznine.
- ZVSS opredeljuje versko oziroma svetovnonazorsko skupnost kot prostovoljno, nepridobitno združenje oseb istega verskega ali neverškega svetovnega nadzora, ki se ustanovi z namenom javnega ali zasebnega izpovedovanja tega nadzora ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila.
- ZVSS opredeljuje svetovni nadzor kot celovit in koherenten zbir odgovorov na temeljna vprašanja človekovega bivanja. Takšen svetovni nadzor mora vsebovati tudi zavest o moralni ali etični vrednosti človekovega ravnanja oziroma mišljenja, ki vzbuja občutek moralne ali etične odgovornosti.

3. teza (prenova registracijskega postopka in določil o delovanju skupnosti)

- ZVSS je v osnovi registracijski zakon. Nova določila odpravljajo kriterije za registracijo verskih skupnosti, ki jih je razveljavilo ustavno sodišče; odzivajo se na težave v postopku, ki jih je Urad za verske skupnosti zaznal v veljavni ureditvi; razvijajo rešitve, ki posebnosti verskih in svetovnonazorski skupnosti učinkoviteje vključujejo v slovenski pravni red ter uvajajo standarde in usmeritve javne uprave.
- Skupnostim je po zgledu društev zdaj dovoljena tudi omejena pridobitna dejavnost. Na ta način se odpravlja anomalija v veljavnem financiranju delovanja verskih skupnosti.

4. teza (posebne pravice)

- Opredelitev verske duhovne oskrbe se osredotoča na zagotavljanje človekove pravice do svobode vesti ter hkrati dopušča že uveljavljene nadstandarde (na primer v delovanju vojaškega vikariata) in morebitne nove posebne rešitve. Ureditev uveljavlja prepoved istovetenja države ter verskih in svetovnonazorskih skupnosti, kot jo je oblikovalo Ustavno sodišče, kar tudi pomeni, da država ne zaposluje specialistov ter skupnosti zaradi opravljanja verske oziroma druge svetovnonazorske dejavnosti.
- ZVSS ureja in enoti financiranje osnovne dejavnosti verskih in svetovnonazorskih skupnosti iz javnih sredstev. Novi model ohranja vse zdajšnje vire financiranja še naprej upošteva kriterij številčnosti in tako nagraduje predvsem večje skupnosti, a hkrati vsebuje tudi višjo stopnjo preglednosti in družbene pravičnosti.
- Natančneje se opredeljuje zaposlovanje v verskih in svetovnonazorskih skupnostih, ponavlja se deklaratorna pravica do graditve in uporabe verskih objektov z dodatno možnostjo najema prostorov ter na novo uvaja pravico do odsotnosti z dela v času praznikov, ki jih določajo skupnosti.
- Javni interes v zagotavljanju pravic iz druge in tretje točke te teze je zavarovan tako, da so te pravice dostopne skupnostim šele pet let po njihovem vpisu v Poslovni register Slovenije.

5. teza (pristojni organi, nadzor, kazenske določbe)

- Nadzor se iz Urada za verske skupnosti seli na za to pristojne in usposobljene inštitucije (inšpekcije).

6. teza (prehodne in končne določbe)

- Položaj že registriranih skupnosti se v ničemer ne spremeni. Že registriranim skupnostim se ne nalaga novih obveznosti.
- Urejeno je predhodno obdobje glede spremembe financiranja.

(Urad za verske skupnosti, 27. 10. 2010)

7.1 SHEMSKA PRIMERJAVA VELJAVNEGA IN OSNUTKA NOVEGA ZAKONA

Veljavni ZVS	Osnutek ZVSS
Predmet urejanja, izhodišče	
<p>Svoboda vere:</p> <ul style="list-style-type: none"> - individualni vidik le deklaratorno, - kolektivni vidik (združevanje, registracija, delovanje verskih skupnosti in posebne pravice), - ne ureja pravic neregistriranih verskih skupnosti in njihovih pripadnikov, ki predstavljajo človekovo pravico (duhovna oskrba s strani neregistriranih skupnosti). 	<p>Ni potrebe po urejanju individualnega vidika človekove pravice svobode vesti, prav tako ni potrebe po posebnih postranskih pravicah na tem področju.</p> <p>Samo kolektivni vidik svobode vesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - širitev na svetovnonazorske organizacije iz 41. člena ustave, - bolj dosledno se upošteva avtonomija skupnosti in postopek je bolj dorečen; - ureja pravice neregistriranih skupnosti in njihovih pripadnikov z uporabo določb o pravicah registriranih skupnostih, če je to smiselno.
Temeljne določbe:	
- primerljiva ureditev razmerja med državo in skupnostmi,	
- splošna koristnost je dvokomponentna (verska dejavnost in socialna dejavnost).	- splošna koristnost zaradi osnovne (verske in/ali svetovnonazorske) dejavnosti skupnosti.
Registracija:	
- razlogi za prepoved registracije so enaki,	
<p>neustavni kriteriji za registracijo (100 članov in 10 let delovanja),</p> <ul style="list-style-type: none"> - o registraciji odloča vladna služba, ki ni upravni organ, - nepotrebno širok nabor obveznih sestavin opisa temeljev verovanja in temeljnega akta, - niso urejena vprašanja glede upravljanja s skupnostjo, - ni urejena registracija sestavnih delov, - niso urejene statusnopravne spremembe in pravno nasledstvo, - ni določena izrecna podlaga za obdelavo osebnih podatkov, preobširen nabor javnih podatkov (javen je EMŠO zastopnika). 	<ul style="list-style-type: none"> - pogoji za registracijo glede fizičnih oseb so enaki kot pri društvih (trije polnoletni državljani), glede pravnih oseb se formalno ureja upravljanje s strani matičnih skupnosti; - o registraciji odloča samostojna agencija, AJPES, na podlagi smiselne uporabe postopka, ki ga predvideva novela ZDru-1; - od skupnosti se zahteva opredelitev oz. izpostavitvev tem, ki vplivajo na javni interes in pravice tretjih (način uresničevanja vere oz. svetovnega nazora, osnovne zahteve ki jih morajo izpolnjevati pravne osebe – ime, sedež, način upravljanja); - vsebinsko, to je z zahtevo po kvalitetni določbi, se urejajo upraviteljska vprašanja, - ureja se registracija sestavnih delov, <p style="margin-top: 20px;">- po vzoru društev se ureja statusnopravne spremembe in pravno nasledstvo pri skupnostih in sestavnih delih (pripojitev, spojitvev, razdelitev);</p>

	- izrecna podlaga za obdelavo osebnih podatkov in zožen nabor javnih podatkov.
--	--

Delovanje:	
- financiranje na podlagi darov in premoženja skupnosti,	
- omejena pridobitna dejavnost ni dopustna; - odgovornost zastopnika in tretjih oseb ni urejena, enako glede položaja več zastopnikov; - finančno poslovanje ni urejeno, oziroma to neustrezno ureja zakon o računovodstvu; - ni rešeno vprašanje pravnega nasledstva, prezadolženih skupnosti (stečaj, likvidacija).	- po vzoru društev se ureja omejena pridobitna dejavnost; - ureja se odgovornost zastopnika in tretjih oseb in razmerje med več zastopniki; - pri finančnem poslovanju (računovodstvo, revizija, obveznost poročanja) se uporabljajo določbe o društvih z možnostjo posebne ureditve; - s sklicevanjem na ureditev društev se rešuje problem pravnega nasledstva in problem prezadolženih skupnosti.
Posebne pravice:	
- pri vsaki pravici so določeni dodatni posebni pogoji za pridobitev pravice.	- pri posebnih pravicah, ki niso človekova pravica, se določa petletno čakalno obdobje za pridobitev pravic.
Duhovna oskrba:	
- mešanje presežka človekove pravice do duhovne oskrbe z nezadovoljivo ureditvijo bistva te pravice, to je pravice do duhovne oskrbe v oteženih okoliščinah in njeno pravno varstvo; - zakonsko različna ureditev duhovne oskrbe na taksativno naštetih področjih, katero natančneje urejanje se prepušča resornim predpisom. Na področju vojske (tudi na podlagi Zakona o obrambi) se urejanje v celoti prepušča podzakonskemu predpisu; pri policiji se omejuje na otežene okoliščine, v bolnišnicah in zaporih pa so postavljeni bolj ali manj široki/ozki pravni standardi; - neustavnost zaposlovanja verskih uslužbencev v bolnišnicah in zaporih, dopustna gmotna odmera v zaporih; - financiranje na področju vojske in policije z zaposlovanjem urejajo podzakonski predpisi.	- enotna ureditev bistva duhovne oskrbe za nedoločen krog področij in njena širitev, s tem da posebnosti urejajo predpisi resornih ministrstev z uporabo pravnih standardov iz ZVS (zapori, bolnišnice) glede duhovne oskrbe in upravičencev: opredeljena je dolžnost države, da zagotovi pogoje za izvajanje duhovne oskrbe v vseh institucijah, kjer je oteženo izvajanje svobode vesti (poseg v človekovo pravico); - presežek izvajanja te pravice (npr. stalna prisotnost in redna kolektivna duhovna oskrba) se prepušča resornim predpisom; - zaradi simbolne ločitve se določa splošna prepoved zaposlovanja verskih uslužbencev za izvajanje duhovne oskrbe v vseh državnih ustanovah, in prepoved državi, da opravlja duhovno oskrbo oziroma dopusti skupnostim, da v njenem imenu opravljajo duhovno oskrbo oziroma pri tem uporabljajo njene simbole oblasti; duhovno oskrbo se financira posredno.

Financiranje s strani države:	
<p>- država lahko gmotno podpira verske skupnosti samo zaradi opravljanja socialnih dejavnost, kar verske dejavnosti niso, kar implicitno pomeni splošno prepoved financiranja osnovne oziroma verske dejavnosti verskih skupnosti;</p> <p>- izjema temu je zakonsko financiranje osnovne dejavnosti verskih skupnosti na dveh pravnih podlagah: +država financira plače verskih uslužbencev za izvajanje verske duhovne oskrbe (kriteriji za zaposlitve so v praksi nejasni, arbitrarni),</p> <p>+država namenja pomoč za plačilo prispevkov verskih uslužbencev in drugih oseb, ki jih zaposlujejo verske skupnosti (kriteriji preferirajo večje skupnosti).</p>	<p>- ohranja se možnost financiranja socialnih dejavnosti skupnosti, in sicer na podlagi dolžnosti enakopravnega obravnavanja vseh pravnih subjektov, ki lahko opravljajo določeno socialno dejavnost;</p> <p>- splošna prepoved financiranja osnovne dejavnosti skupnosti z izjemo, da se vzpostavi poseben in enoten mehanizem, ki nadomešča dosedanje načine financiranja osnovne dejavnosti (duhovna oskrba, prispevki) oziroma skupnostim omogoča, da sredstva porabijo za druge namene, ki prav tako predstavljajo osnovno dejavnost skupnosti.</p> <p>+mehanizem je, da država v proračunu določi vsoto za te namene, razdelitev vsote pa se opravi avtomatično, to je na podlagi deleža števila oseb (in ne zneska prejetih donacij), ki so namenili oziroma vsaj izrazili namero nameniti (če ne plačujejo dohodnine imajo pa davčno številko) del dohodnine eni skupnosti in njenim sestavnim delom v razmerju do namenitve vsem skupnostim in sestavnim delom (upoštevanje vseh državljanov in dosledna izpeljava kriterija številčnosti na podlagi izražene afilicije, ki se lahko spreminja).</p>
Zaposlovanje:	
<p>- v splošnih določbah se na splošno določa različno obravnavanje zaradi vere pri delu in zaposlovanju; ko to predstavlja bistven in odločilen razlog, ni diskriminacije.</p>	<p>- kot posebna pravica se iz sistema delovnega prava izloči verske specialiste, s tem da se določi minimalna obveznost glede socialnih zavarovanj, glede ostalih uslužbencev verskih skupnosti se določi možnost odpovednega razloga s strani skupnosti zaradi kršitve dobre vere oziroma nelojalnosti do vere skupnosti s strani zaposlenega.</p>
Graditev verskih objektov:	
- deklaratorno se izjavlja pravica do gradnje in uporabe verskih objektov,	
- ni te pravice.	- posebna pravica glede možnosti najema, ko na trgu ni na voljo ustreznih objektov.
Prazniki, namenjeni izpovedovanju verskega ali drugega svetovnega nazora:	
- ni te pravice.	- pravica pripadnika do dopusta oziroma v soglasju z delodajalcem možnost koriščenja ur v času treh praznikov, ki jih določi skupnost.

Nadzor in pristojni organi:	
<p>- za veliko večino nalog, to je, od nadzorne funkcije (prekrškovno-inšpekcijski organ, izredna pravna sredstva), upravno-servisne (registracija, vodenje registra) in pospeševalne (financiranje) je določena pristojnost Urada vlade RS za verske skupnosti.</p>	<p>- nadzorne naloge se podelijo za to usposobljenim organom (inšpekcije), enako upravno- servisne; skladno z ustanovnim aktom in nalogami ter naravo Urada za verske skupnosti se v zakonu določi, da se organ, pristojen za verske in druge svetovnonazorske skupnosti, določi z zakonom ali sklepom vlade, urad ohrani ostale neresorne naloge, to je pospeševanje, spremljanje položaja, izvrševanje, oblikovanje politik na tem področju in nekatere dodatne naloge iz tega zakona (mnenja pri registraciji, vloga pri nekaterih posebnih pravicah).</p>
Prehodne in končne določbe	
	<ul style="list-style-type: none"> - določbe drugih zakonov, ki veljajo za verske skupnosti se uporabljajo tudi za svetovnonazorske organizacije po tem zakonu; - izključitev uporabe in vpliva tega zakona na univerze in drugo šolsko zakonodajo; - za že registrirane se situacija ne spremeni, ni doregistracije; - uredi se prehodni režim do uveljavitve financiranja iz tega zakona; - uredi se prenos dokumentacije na AJPES in elektronska preslikava obstoječega registra ter zbirke listin.

(Urad za verske skupnosti, 27. 10. 2010)

8 ZAKLJUČEK

Verske skupnosti so organizirane skupine verujočih ljudi. Pravni položaj verskih skupnosti temelji na načelu ločitve države in verskih skupnosti, načelu enakopravnosti verskih skupnosti in načelu njihovega svobodnega delovanja. Tako so država na eni strani in verske skupnosti na drugi strani upravičenci do spoštovanja ustavnega načela ločitve države in verske skupnosti. Tudi državljani in verniki lahko izkazujejo pravni interes. Vse verske skupnosti so upravičene do enakopravnosti. Verske skupnosti svobodo delovanja uživajo kot kolektivno pravico od ustanovitve naprej.

Od leta 1976 pa do leta 2007 so se slovenske verske skupnosti morale ravnati po Zakonu o pravnem položaju verskih skupnosti v Republiki Sloveniji. S sprejetjem Zakona o verski svobodi leta 2007 pa je država dopolnila »slovensko religijsko tranzicijo«. S tem je odgovorila na vsa sporna vprašanja v odnosih z novimi religijami.

Zakon o verski svobodi je uredil način izvrševanja verske svobode in vključil vprašanja, ki so povezana s svobodnim delovanjem verskih skupnosti.

Poleg ustave in zakona so pomembni tudi sporazumi, ki jih je sklenila vlada s cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi. Do sedaj je bilo podpisanih 8 takšnih sporazumov.

Po primerjanju statističnih podatkov v letih 1991 in 2002 o številu verskih pripadnikov različnim verskim skupnostim v Sloveniji je videti, da se zmanjšuje število pripadnikov katoliške, islamske in pravoslavne vere, povečuje pa se število pripadnikov drugih veroizpovedi in delež neverujočih. Ob popisu prebivalstva leta 1991 je bilo 71,6% prebivalcev katoličanov, ob popisu prebivalstva leta 2002 pa 57,8% katoličanov. Rimskokatoliška cerkev je najbolj organizirana ter najbolj aktivna verska skupnost v Sloveniji.

Ker je ustavno sodišče lansko leto razveljavilo več členov zakona o verski svobodi, bo najverjetneje prišlo do spremembe dosedanjega zakona. Na Uradu za verske skupnosti so objavili teze za pripravo zakona o verskih in svetovnonazorskih skupnostih, v katerih predlagajo spremembo pravnoorganizacijske oblike verske skupnosti in način financiranja dejavnosti. Predstavniki verskih skupnosti imajo različna mnenja glede financiranja verskih dejavnosti na podlagi podatkov o namenitvi dela dohodnine posameznikov.

Na Uradu za verske skupnosti je trenutno registriranih 42 verskih skupnosti. Imeti morajo najmanj 100 članov in delovati morajo najmanj 10 let. Ta dva pogoja sta po mnenju ustavnega sodišča sporna, po novem po predlogu Urada za registracijo verske oz. svetovnonazorske skupnosti bi zadoščali že trije člani. Pogoje o letih delovanja bi ukinili. Drugače naj bi se delil tudi verskim dejavnostim namenjen proračunski denar, do katerega bi bila upravičena vsaj 5 let uradno registrirana verska skupnost ali svetovnonazorska skupnost.

Zdaj država približno 3 milijone letno razdeli glede na opredelitev iz zadnjega popisa prebivalstva, po novem bi šteli, koliko davčnih zavezancev nameni del dohodnine posamezni verski skupnosti.

Za katero versko dejavnost bodo ta sredstva porabili pa bi po novem verske skupnosti odločale same, saj država ne bi več neposredno financirala socialnih prispevkov nekaterim verskim uslužbencev in zaposlovala duhovnikov v zaporih in bolnišnicah.

Na prvi pogled je takšen predlog smiseln, vendar je hkrati potrebno upoštevati dejstvo, da lahko državljani ta del dohodnine namenijo ne samo verskih skupnostim, temveč tudi društvom, organizacijam, ki imajo status javnega interesa na različnih področjih (gasilska, športna ...). Takšnih upravičencev je okoli 2000. Izkušnje kažejo, da zelo malo ljudi namenja denar posameznim škofijam.

LITERATURA

ČEPAR, Drago (2005). *Pravna ureditev prijave in delovanja verskih skupnosti*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

ČEPAR, Drago (2008). *Država in vera v Sloveniji*. Urad za verske skupnosti, Ljubljana.

DRAGOŠ, Srečo (2000). *Ločitev Cerkve od države*. Znamenje. 2000, XXX, št. 1-2, Založba Znamenje, Petrovče.

HVALA, Ivan (2001). *Država in Cerkev Od Ogleja do Haiderja*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

PREPELUH, Urška (1997). *Pravni položaj verskih skupnosti v RS*. Pravna fakulteta, Ljubljana.

STRES, Anton (1998). *Cerkev in država*. Družina, Ljubljana.

ŠTURM, Lovro (2000). *Cerkev in država*. Nova revija, Ljubljana.

ŠTURM, Lovro (2004). *Sveto in Svetno*. Mohorjeva družba, Celje.

VIRI

Sklep o spremembi Sklepa o ustanovitvi Urada Vlade RS za verske skupnosti. Ur. list RS, št. 22/07.

Sklep o ustanovitvi Urada Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti. Ur. list RS, št. 67/93.

Sporazum o pravnem položaju Evangeličanske cerkve v Republiki Sloveniji, podpisan v Ljubljani, 25. 1. 2000.

Sporazum med Slovensko škofovsko konferenco in Vlado Republike Slovenije o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski, podpisan v Ljubljani, 21. 9. 2000.

Sporazum med Evangeličansko Cerkvijo v Republiki Sloveniji in Vlado Republike Slovenije o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski, podpisan v Ljubljani 20. 10. 2000.

Sporazum med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih, podpisan v Ljubljani, 14. 12. 2001.

Sporazum o pravnem položaju Binkoštna cerkve v Republiki Sloveniji, podpisan v Ljubljani, 17. 3. 2004.

Sporazum o pravnem položaju Srbske pravoslavne cerkve, podpisan v Ljubljani, 9. 7. 2004.

Sporazum o pravnem položaju Islamske skupnosti v Republiki Sloveniji, podpisan v Ljubljani, 9. 7. 2007.

Sporazum o pravnem položaju Budistične kongregacije Dharmaling, podpisan v Ljubljani, 4. 7. 2008.

Uredba o določitvi dohodkov verskih delavcev iz naslova razmerja z versko skupnostjo. Ur. list RS, št. 136/06.

Ustava Republike Slovenije (URS). Ur. list RS, št. 33/91, 68/06, 69/04, 24/03.

Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1). Ur. list RS, št. 117/06, 33/09, 85/09, 85/10.

Zakon o denacionalizaciji (ZDen). Ur. list RS, št. 27/91, 56/92, Odl.US: U-I-10/92-19, 13/93 Odl.US: U-I-25/92-27, 31/93, 24/95 Odl.US: UI 72/93, 29/95-ZPDF, 74/95-ZDZVP, 20/1997 Odl.US: U-I-81/94, 23/97 Odl.US: U-I-23/93, 41/97 Skl.US: U-I-107/96, 49/97, 87/97, 65/98, 83/98 Skl.US: U-I-387/98, 11/99 Odl.US: U-I-144/97 (16/99 popr.), 31/99 Odl.US: U-I-309/98, 60/99 Odl.US: U-I-387/98, 1/00 Odl.US: U-I-22/99, 66/00, 66/00, 54/02 Odl.US: U-I-130/01-18, 54/04-ZDoh-1 (56/04 popr., 62/04 popr., 63/04 popr.), 18/05 Odl.US: U-I-58/04-7, 6/08 Skl.US: U-I-251/07-6, 113/08 Odl.US: Up-1734/07-26, U-I-149/07.

Zakon o dohodnini (ZDoh-2). Ur. list RS, št. 117/06, 33/07 Odl.US: U-I-198/05-12, 45/07 Odl.US: U-I-260/04-28, 90/07, 10/08, 78/08, 92/08, 125/08, 20/09, 10/10, 13/10, 28/10-UPB5, 43/10, 51/10-UPB6, 106/10.

Zakon o društvih (ZDru-1). Ur. list RS, št. 61/06, 91/08 Odl.US: U-I-380/06-11, 102/08 Odl.US: U-I-57/07-7, 58/09.

Zakon o gimnazijah (ZGim). Ur. list RS, št. 12/96, 59/01, 115/06, 1/07-UPB1.

Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO). Ur. list RS, št.12/96, 86/04-ZVSI, 69/06, 110/06-UPB1.

Zakon o javnih glasilih (ZJG). Ur. list RS, št. 18/94, 36/00-ZPDZC, 35/01-ZMed

Zakon o javnih shodih in prireditvah (ZJPJS). Ur. list RS, št. 20/73, 42/86, 5/90, RS, št. 8/90, 10/91, 17/91-I-ZUDE, 4/92, 13/93-ZP-G, 66/93-ZP-H, 29/95-ZPDF, 59/02-ZJZ.

Zakon o javnih zbiranjih (ZJZ). Ur. list RS, št. 59/02, 60/05, 90/05, 95/05-UPB1, 113/05-UPB2, 85/09, 59/10

Zakon o medijih (Zmed). Ur. list RS, št. 35/01, 54/02 Skl.US: U-I-177/02-5, 62/03, 73/03 Odl.US: U-I-177/02-15, 113/03 Odl.US: U-I-181/01-12, 16/04 Odl.US: U-I-106/01-27, 123/04 Odl.US: U-I-207/01-20, 96/05-ZRTVS-1, 60/06, 69/06-ZOIPub, 110/06-UPB1, 36/08-ZPOmK-1, 77/10-ZSFCJA, 90/10 Odl.US: U-I-95/09-14, Up-419/09-15.

Zakon o obrambi (ZObr). Ur. list RS, št. 103/04, 44/97, 87/97, 13/98 Odl.US: U-I-101/95, 33/00 Odl.US: U-I-313/98, 87/01-ZMatD, 47/02 (67/02 popr.), 110/02-ZGO-1, 97/03 Odl.US: U-I-61/00-19, 40/04, 103/04-UPB1, 138/04 Skl.US: U-I-329/04-7, 53/05 Skl.US: U-I-329/04-15, 117/07 Odl.US: UI-287/05-20, 46/10 Odl.US: U-I-92/07-23.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-1). Ur. list RS, št. 106/99, 72/00, 81/00-ZPSV-C, 124/00, 109/01, 83/02 Odl.US: U-I-178/02-14, 108/02, 110/02-ZISDU-1, 112/02 Skl.US: U-I-307/98-38, 26/03-UPB1, 40/03 Odl.US: U-I-273/00-13, 63/03, 63/03 Odl.US: U-I-57/00-51, 133/03 Odl.US: U-I-36/00-52, 135/03, 2/04-ZDSS-1 (10/04 popr.), 20/04-UPB2, 54/04-ZDoh-1 (56/04 popr., 62/04 popr., 63/04 popr.), 63/04-ZZRZI, 136/04 Odl.US: U-I-273/01-21, 68/05 Odl.US: U-I-29/04-19, 72/05, 104/05-UPB3, 69/06, 109/06-UPB4, 112/06 Odl.US: U-I-358/04-13, 114/06-ZUTPG, 91/07 Skl.US: U-I-325/05-5, 10/08-ZVarDod, 98/09-ZIUZGK, 27/10 Odl.US: U-I-40/09-15, 38/10-ZUKN, 61/10-ZSVarPre, 79/10-ZPKDPIZ.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI). Ur. list RS, št. 23/96, 101/99 Odl.US: U-I-215/96, 22/00-ZJS, 64/01, 101/01 Odl.US: U-I-68/98-42, 108/02, 14/03-UPB1, 34/03, 55/03-UPB2, 79/03, 115/03-UPB3, 65/05, 98/05-UPB4, 117/05 Odl.US: U-I-240/04-11, 129/06, 16/07-UPB5, 101/07 Odl.US, 36/08, 22/09 Odl.US: U-I-205/07-10, 55/09 Skl.US: U-I-356/07-13, 58/09 (64/09 popr., 65/09 popr.), 16/10 Odl.US: U-I-256/08-27, 47/10 Odl.US: U-I-312/08-31.

Zakon o osnovni šoli (ZOsn). Ur. list RS, št. 12/96, 33/97, 54/00 Odl.US: U-I-72/96, 59/01, 71/04, 23/05-UPB1, 53/05, 70/05-UPB2, 60/06 (63/06 popr.), 81/06-UPB3, 102/07.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI). Ur. list RS, št.12/96, 44/00, 86/04-ZVSI, 79/06-ZPSI-1.

Zakon o pravnem položaju verskih skupnosti v SRS (ZPPVS). Ur. list RS, št. 15/76, 42/86, 5/90, RS, št. 10/91, 22/91, 17/91-I-ZUDE, 13/93-ZP-G, 66/93-ZP-H, 29/95-ZPDF, 59/02-ZJZ, 60/05-ZJZ-A, 14/07-ZVS, 46/10 Odl.US: U-I-92/07-23.

Zakon o prispevkih za socialno varnost (ZPSV). Ur. list RS, št. 5/96, 18/96-ZDavP, 34/96, 87/97, 3/98, 106/99-ZPIZ-1, 81/00-ZPSV-C, 97/01-ZSDP, 97/01, 62/10 Odl.US: U-I-214/09, Up-2988/08-29.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Ur. list RS, št. 96/05, 109/05-ZDavP-1B, 105/06 Odl.US: U-I-307/05-18, 26/09-ZIPRS0809-B (31/09 popr.).

Zakon o socialnem varstvu (ZSV). Ur. list RS, št. 54/92, 42/94 Odl.US: U-I-137/93-24, 1/99-ZNIDC, 41/99, 60/99 Odl.US: U-I-273/98, 36/00-ZPDZC, 54/00-ZUOPP, 26/01, 110/02-ZIRD, 2/04 (7/04 popr.), 36/04-UPB1, 21/06 Odl.US: U-I-116/03-22, 105/06, 114/06-ZUTPG, 3/07-UPB2 (23/07 popr., 41/07 popr.), 122/07 Odl.US: U-I-11/07-45, 61/10-ZSVarPre, 62/10-ZUPJS.

Zakon o stavbnih zemljiščih (ZSZ). Ur. list RS, št. 18/84, 98/99 Odl.US: U-I-308/97, 1/00 Odl.US: U-I-39/97, 67/02-ZV-1, 110/02-ZUreP-1 (8/03 popr.), 110/02-ZGO-1.

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (ZVDAGA). Ur. list RS, št. 30/06.

Zakon o verski svobodi (ZVS). Ur. list RS, št. 14/07, 46/10 Odl.US: U-I-92/07-23.

Zakon o vojaški dolžnosti (ZVojD). Ur. list RS, št. 18/91, 37/95 Odl.US: U-I-48/94, 74/95, 43/01 Odl.US: U-I-434/98-14, 86/02, 108/02-UPB1.

Zakon o vrtcih (ZVrt). Ur. list RS, št. 12/96, 44/00, 78/03, 113/03-UPB1, 72/05, 100/05-UPB2, 25/08, 98/09-ZIUZGK, 36/10, 62/10-ZUPJS.

SPLETNE STRANI

24 ur.com (2010). Novega verskega zakona ne bo, bodo pa popravki. Dostopno na: <http://24ur.com/novice/slovenija/brez-novega-verskega-zakona.html> (4. 12. 2010).

24 ur.com (2010). Gulič: Najbolje napisati nov zakon. Dostopno na: <http://24ur.com/novice/slovenija/gulic-najbolje-napisati-nov-zakon.html> (4. 12. 2010).

Ashford N. (2007). Razprava o enakosti. Dosegljivo na: <http://tribunal-si.blogspot.com/2007/12/razprava-o-enakosti.html> (6. 5. 2010)

Dnevnik (2010). Na uradu za verske skupnosti posvet o novih zakonodajnih rešitvah. Dosegljivo na: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042391653> (3. 12. 2010).

DURS (2007). Davčne obveznosti verske skupnosti. Dosegljivo na: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/davek_od_dohodkov_pravnih_oseb_pojasnila/zavezanec_za_davek_rezident_nerezident_in_obseg_davcne_obveznosti/davcne_obveznosti_verske_skupnosti/ (14. 5. 2010).

Geršak S. (2010). Intervju z Alešem Guličem. Dostopno na: [http://ejournal.eduprojects.net/KRIK/index.php?action%5B%5D=IArticleShow::showArticle\('43797'\)](http://ejournal.eduprojects.net/KRIK/index.php?action%5B%5D=IArticleShow::showArticle('43797')) (4. 12. 2010).

Ivelja R. (2010). Popravki ali nov zakon o verski svobodi. Dosegljivo na: <http://www.dnevnik.si/novice/slovenija/1042384799> (3. 12. 2010).

Magdič S. (2010). Verska skupnost po Guliču. Dosegljivo na: <http://www.casnik.si/index.php/2010/11/12/verska-skupnost-po-gulicu/> (3. 12. 2010).

MMC RTV SLO (2010). Verske skupnosti: komu da državljan, temu da tudi država. Dostopno na: <http://www.rtvslonija.si/slovenija/verske-skupnosti-komur-da-drzavljan-temu-da-tudi-drzava/243195> (4. 12. 2010).

NSi (2010). Predlog novega zakona o verskih skupnostih je sramoten. Dostopno na: <http://nsi.si/predlog-novega-zakona-o-verskih-skupnostih-je-sramoten.html> (4. 12. 2010).

Pius N.(2009).Ločevanje vere in države. Dosegljivo na: <http://listine-reforma-08.blogspot.com/2009/02/locevanje-vere-in-drzavne.html> (28. 4. 2010).

Religije (2010). Kaj je vera. Dosegljivo na: www.religije.com (28 .4. 2010).

Statistični urad (2003). Verska, jezikovna in narodna sestava prebivalstva Slovenije, popisi 1921 –2002. Dosegljivo na: <http://www.stat.si/popis2002/gradivo/2-169.pdf> (1. 12. 2010).

UVS (2010). Urad za verske skupnosti Republike Slovenije. Dosegljivo na: <http://www.uvs.gov.si/> (27. 4. 2010).

Zupančič M. (2009). Kaj je vera. Dosegljivo na: <http://www.pozitivke.net/article.php/20091122125155250> (28. 4. 2010).